

Slovenski čebelar

4

Letnik LXXXIX-Leto 1987

LETO 1873 – PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

št. 4.

1. april

letnik 89

VSEBINA

Dr. Andrej Fidelj: Pomladne bolezni čebel	110
Ivan Esenko: Čebelarjeva opravila v aprilu	112
Dušan Medved: Varoa in kemoterapija	114
prof. Edi Senegačnik: Izkušnje pri zatiranju voščene vešče	116
dr. Đuro Sulimanovič: Delovni sestanek o varoozi	118
Pavle Zaletel: Pota k uspehu	119
Matija Božič: Alojz Alič – moj čebelarski mentor	122
dr. Jurij Senegačnik: Ameriška ljudska medicina o medu	130
IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV	
Ivan Vučkikič: Moja opažanja pri zatiranju varooze	129
IZ TUJIH ČASOPISOV	
Martin Mencej: Krvni sladkor pri čebelah določa njihov let	131
Dušan Medved: Nenavadno pojmovanje zatiranja varooze	132
Andrej Dvoršak: Opojni med brezželnih čebel	133
Čebele dragocene opravevalke	134
ZA ČEBELARSKO KROŽKE	
Franc Kolenc: V Lendavi je vodil sadjarsko-čebelarski krožek Simon Gorišek leta 1931	135
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA	
Andrej Dvoršak: Občni zbor ČD Videm Dobropolje	137
Drago Papler: Letni občni zbor ČD Kranj	138
JEZIKOVNI KOTIČEK	
Stane Mihelič: Poimenovanje čebele – izjema	139
OSMR TNICE	
BILTEN MEDEX	
Boris Slavec: Pripravimo se na novo sezono čebelje bere	125
Vzorčni projekt FAO – Trebnje prihaja v zaključno fazo	126
M. Aleša: Tudi čebelarjenje daje mladini dober kos kruha	127
Boris Slavec: Najnovejša dognanja o ostankih zdravil v medu	128

Slika na naslovni strani: Mlada pomočnika v družini I. Esenka.

CONTENTS

A. Fidelj: Spring bee diseases	110
I. Esenko: Beekeeper's occupations in April	112
D. Medved: Varroa and chemotherapy	114
E. Senegačnik: Experiences with extirpation of wax moth	116
D. Sulimanovič: Work meeting on varroa	118
P. Zaletel: Ways to success	119
M. Božič: Alojz Alič – my beekeeping mentor	122
J. Senegačnik: American home medicine about honey	130
OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCES	
I. Vučkikič: My noticing at extirpation of varroa	129
FROM FOREIGN NEWSPAPERS	
M. Mencej: Blood sugar of bees determines their flight	131
D. Medved: Unusual conception of extirpating varroa	132
A. Dvoršak: (Intoxicating) Ravishing honey of stingless bees	133
Bees – precious for pollination	134
Let it be honeymaker or honeycarrier	134
FOR BEEKEEPING CIRCLES	
F. Kolenc: In Lendava the fruit growing and beekeeping circle was run in 1931 by Mr Simon Gorišek	135
FROM THE SOCIETY LIFE	
A. Dvoršak: General meeting of the Beekeeping Society Videm Dobropolje	137
D. Papler: Annual General meeting of the Beekeeping Society Kranj	138
LANGUAGE CORNER	
S. Mihelič: Naming the bee – exception	139
OBITUARIES	
MEDEX BULLETIN	
B. Slavec: Let us prepare for the new season of bee harvest	125
The example project of FAO – Trebnje has come to the final phase	126
M. Aleša: Beekeeping may also give job and money to the young	127
B. Slavec: The latest finding about remains of medicines in honey	128

Front page: Young assistants in the family of I. Esenko

RAZPIS ZA UDELEŽBO NA X. KONGRESU JUGOSLOVANSKIH ČEBELARJEV, KI BO V Kragujevcu – 24. do 27. 9. 1987

Zveza čebelarских organizacij Jugoslavije bo od 24. do 27. septembra 1987 organizirala X. kongres jugoslovanskih čebelarjev v Kragujevcu. Kongresa se bo udeležilo več kot 600 delegatov, od tega pričakujejo 120 delegatov iz Slovenije. Vsako društvo (družina) naj pošlje na kongres vsaj enega delegata ali enega na 50 članov. Predvideni stroški na enega delegata po sedaj veljavnih cenah so: kotizacija 5.000 din, dnevni penzion 8.000 din, povratna karta za vlak 5.000 din in povratna karta za spalnik do Beograda 8.200 din. Predvideni stroški na enega delegata bodo torej znašali od 40.000 do 50.000 din. Ker vsa društva za te namene nimajo dovolj finančnih sredstev, je izvršni odbor Zveze čebelarских društev Slovenije na svoji dvanajsti redni seji sklenil:

1. Društva, ki imajo finančna sredstva za celotno ali delno kritje stroškov udeležbe delegatov, naj nemu ali več delegatom to omogočijo. Če društvo ne more kriti stroškov v celoti, mora manjkajoči del doplačati delegat, seveda po predhodnem dogovoru z društvom.

2. Kongresa se lahko udeležijo tudi čebelarji-posamezniki, seveda na svoje stroške, delegatska pooblastila pa bodo dobili pri ZČDS.

Vse čebelarske organizacije, ki bodo poslale delegate, in posamezniki, ki se želijo udeležiti kongresa v Kragujevcu, morajo do **1. 7. 1987** plačati kotizacijo za kongres (**5.000 din**), in sicer pri blagajni ZČDS ali na žiro račun Zveze čebelarских društev Slovenije, Cankarjeva 3, Ljubljana. Številka žiro računa je: 50101-678-48636. Kasneje bo kotizacija višja, saj bo znašala 7.500 din. S plačilom kotizacije si boste pridobili pravico do udeležbe na vseh prireditvah v okviru kongresa, do kongresnih gradiv in ogleda razstave dosežkov jugoslovanskega čebelarstva.

Plačilo kotizacije do navedenega roka nam bo omogočilo organizacijo potovanja in rezervacijo prenočišč v Kragujevcu. Če bo prijav dovolj, bomo organizirali skupinsko potovanje na kongres, vse podrobnosti pa bomo objavili v eni od prihodnjih števil. Kongres bo najboljša priložnost za izmenjavo izkušenj jugoslovanskih čebelarjev.

ZČDS

RAZPIS ZA REFERATE ZA X. KONGRES JUGOSLOVANSKIH ČEBELARJEV

Ponovno vabimo vse strokovnjake in čebelarje praktike, da z referati sodelujejo na X. kongresu jugoslovanskih čebelarjev. Kratko vsebino referata (do 200 besed) morate poslati na Zvezo čebelarских društev Slovenije, Cankarjeva 3, 61000 Ljubljana, in sicer do **15. 4. 1987**.

Referate v celoti (z grafikoni, slikami itd.) pa morate poslati na isti naslov najkasneje do **15. 6. 1987**. Referati bodo recenzirani in ne bodo honorirani. Če se bodo referenti udeležili kongresa, morajo prav tako plačati kotizacijo. Vsi referati, ki bodo prispeli pravočasno, bodo objavljeni v zborniku kongresa.

ZČDS

POMLADNE BOLEZNI ČEBEL

dr. ANDREJ FIDELJ

Pomlad prihaja, vendar zima čebelarjem kaj rada ponagaja s svojim zakasnelim slovesom. Pa tudi pomlad utegne biti deževna in hladna. To so dejavniki, ki bistveno vplivajo na pojav in razvoj pomladnih čebeljih bolezni. Poznavanje bolezni tega letnega obdobja, njihovo preprečevanje in zdravljenje so pogoj zdravja čebel in poroštvo razumnega čebelarjenja.

Tukaj mislim predvsem na nosestavost in spetikemijo, ki se običajno pojavljata sočasno in vse pogosteje povzročata katastrofalne izgube tudi s skrbnim čebelarjem. Nosestavost, razširjena po vseh kontinentih, tudi v Avstraliji ter Severni in Južni Ameriki, povzroča že 130 let znano enocelično bitje *Nosema apis* Zander. Škoda, ki jo nosestavost povzroča – z izjemo varooze – daleč prekaša škodo, ki jo povzročajo druge čebelje bolezni. V hudih primerih sumimo nanjo po nemirnem prezimovanju družin in izjemno številnih mrtvicah v zimskem času. Izumrtje družin v zimskem času je redko. Najpogosteje je potek bolezni počasen, kroničen. Čebelar opazi, da mu družine kljub sorazmerno številni zalegi slabijo. Število čebel kopni.

Povzročitelj bolezni, ki ga použije čebela s hrano, na primer z okuženim medom in najpogosteje z okuženo vodo, se naseli v vrhni plasti celic srednjega črevesa, kjer poteka prebava in vsrkavanje zaužite hrane. Redko so ga našli tudi v drugih čebeljih organih. Jajčeca čebelje zalege in mlade čebele so proste parazita. Zunaj srednjega črevesa je življenja sposoben le v svoji trajni obliki – spori. Spore so jajčaste ali hruškaste oblike. Imajo hitinsko zaščitno lupino in pod njo še tanko ovojnico ali membrano, ki ščitita, da se parazit v mrtvici ne bo osušil in odmril. V času, ko se parazit v vrhnjih celicah stene srednjega črevesa razvija in množi, čebela slabi. Njena življenjska doba je skrajšana, ker parazit potrebuje za svoj izredno nagli razvoj mnogo v teh celicah se nahajajoče rezervne hrane, zlasti beljakovinske. Z nosestavostjo okužene čebele so občutljivejše za pesticide in sprejemljivejše za druge bolezni. Čebele mladice se okužijo šele z blatom odraslih čebel, ki vsebuje številne spore. Mladice so izpostavljene okužbi zlasti ob slabem in hladnem vremenu, ko okužene zimske čebele ne morejo na čistilne izlete

in puščajo blato iz prenapoljenih prebavnih organov kar po satju, pripravljenem za zalego. Prenos spor je možen tudi neposredno od ust do ust. Čebelja družina je izpostavljena okužbi tudi po bolni matici, ki redno blati v panju in pri čiščenju postanejo žrtev boleznih mlade čebele. Pogosto povzroči okužbo zdravih družin nepredvidni čebelar, če uporabi okuženo satje in neizkoriščeno zimsko krmo.

Prehod zime v pomlad je za razvoj nose-mavosti najugodnejši. Povzročitelj, ki je še v nerazviti obliki v okuženi zimski čebeli miroval, se v aprilu in maju nevarno razbohoti. Z rednimi izleti in s skrajšano življenjsko dobo zimskih izčrpanih čebel, ki jim v tem času nadomestimo še neokužen in odpornejši zarod, se bolezen povsem umiri. Če vplivajo na nose-mavo družino sočasno še septikemija, neprimerna prehrana, ki povzroči grižo, in drugi zunanji dejavniki, sledijo nevarne spomladanske izgube.

Septikemijo povzročajo različne vrste bakterij, ki se naselijo v krvi, dušniku in miškulaturi čebele. Mesto vdora in način prenosa bakterij od čebel na čebelo ter prenosa z družine na družino še nista povsem pojasnjena. Okužba s hrano je možna samo pri čebelah, obolelih za nose-mavostjo, ne pa pri zdravih čebelah.

Na septikemiji obolele čebele zapuščajo družino in se ne vračajo ali pa lezejo po bradi, padajo na tla, kjer še nekaj časa kobacajo in umrejo. Dejavniki, ki povzročajo kugi podoben nagel potek bolezni, še niso znani. V enem od dveh tednih povzroči septikemija pogosto popolno čebeljo izgubo ali pa ostane od okužene družine le matica in nekaj čebel. Značilno za bolezen je, za razliko od nose-mavih mrtvic, da mrtvicam, okuženim s septikemijo, naglo razpadejo posamezni členki, krila in noge.

Okoliščina, da je pri tej bolezni udeleženi več različnih vrst bakterij z različnimi značilnostmi, njeno zdravljenje otežuje.

Zaradi podobnih bolezenskih znamenj vedenja še živih čebel, obolelih za nose-

mavostjo, septikemijo in majsko boleznijo, ki se pojavijo tik pred smrtjo, moramo vedeti, da se majska bolezen pojavlja le v času pomladanske slane in po hladnih deževnih dneh. Pri majski bolezni je zadek čebele natrpan s cvetnim prahom, je trd in napet, blato pa trdo in čepom podobno. Družinam, obolelim za majsko boleznijo, pomagamo že s tem, da jim damo nekaj dni zapovrstjo toplo sladkorno raztopino (1/2 kg sladkorja na 2 litra vode), brž ko bolezen opazimo.

Ukrepi za preprečevanje nose-mavosti so hkrati ukrepi za preprečevanje septikemije. Zaradi tega, ker je izbruh nose-mavosti odvisen ne le od njenega povzročitelja, temveč tudi od drugih zunanjih dejavnikov, je treba skrbeti, da je čebeljak grajen tako, da je spodnja vrsta panjev dvignjena od tal vsaj 50 cm. Skrbeti moramo, da ni izpostavljen vetru in da je postavljen na suhem in sončnem kraju s pročeljem proti jugu. Urediti moramo higiensko napajališče in skrbeti za čistočo v panju in v čebelnjaku. Odstraniti moramo okuženo satje, krmo in panje, zamenjati okuženo matico, premestiti družino na razkuženo satje ter z zdravili ovirati razvoj povzročitelja.

V obdobju od 5. do 20. marca, ko je v naravi že dovolj cvetnega prahu, pokladamo družinam po 2 kg zdravilnega krmilnega testa. S tem odstranimo izčrpane okužene zimske čebele, hkrati pa pospešimo razvoj zaroda v odrasle čebele. Zdravilno krmilno testo za 10 družin si pripravimo tako, da dodamo 20 kilogramom mletega sladkorja vsebino ene vrečke (20 gramov) fumagilina, ki smo ga prej raztopili v kozar-cu mlačne vode.

Zaradi pokladanja zdravilnega krmilnega testa od 5. do 20. marca ni bojzani, da bi prišla zdravila v pomladanski med. Vedeti moramo, da smemo pokladati zdravilno testo v poznem poletju, šele po opravljenem končnem točenju medu.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V MESECU APRILU

IVAN ESENKO

Tudi ta mesec je primeren, da čebelam ponudimo v panjih trdo klajo. Meseca aprila cveti sadno drevje, v višinskih legah pa sadovnjaki zacvetijo šele v začetku maja. Za čebele je najbogatejša paša na češnji in višnji. Posebno divja češnja se odlikuje po tem, da nudi bogato čebeljo pašo. Če je v gozdnem sestoju veliko divje češnje, lahko na tej paši tudi točimo. Sicer pa nam, celinskim čebelarjem, pomeni češnja kot čebelja paša tisti pravi trenutek spomladi, ko vstavimo čebelam v zidavo prve satnice. Zlasti začetnikom bo potreben osnovni nasvet, kje v panju je pravo mesto za nameščanje satnic.

Pri vstavljanju satnic se ne oziram na celotno število satov v plodišču, temveč na število satov, ki predstavljajo čebelje gnezdo. S satnicami pa ne smemo segmentirati gnezda, torej jih ne smemo vstavljati med zalego, temveč ob njenem robu. Če pa gledamo medišče v celoti, satnica nikakor ne sme predstavljati stranskega sata, saj se je čebele v tem času ne bodo niti dotaknile. Če družina neguje več kot pet satov zalege, ji lahko mirne duše damo v delo dve satnici, sicer pa eno. Ker so v Sloveniji redki kraji bogati z nektarno pašo s sadnega drevja, čebelam pomagamo s tekočo hrano. Na ta način bodo prej in bolje zgradile satnice, poleg tega pa takšen dodatek pospešuje zaleganje matic. Novi sat v panju dobi pravo vrednost šele tedaj, ko ga je matica vsaj dvakrat zalegla. To je posebno pomembno za prevoznike, ki jim lahko deviški sat, napolnjen z medom, povzroči med prevozom v panju pravo katastrofo, ko se med vožnjo zaradi tresljajev podre.

Seveda tudi drugo sadno drevje nudi čebelam pašo. Nasploh so sadjarji precej odvisni od nas čebelarjev. Čebele so edine žuželke, ki v takšnem številu preživijo zimo, da lahko v tem zgodnjem času v celoti oprasijo vse žužkocvetne rastline v naravi. Drugi insekti se tedaj v naravi šele pojavljajo. Čebela ravna pri oprasovanju izredno smotno, saj ves čas obiskuje le eno vrsto cvetja. Večina ostalih žuželk ne obiskuje le ene vrste cvetja, temveč prehaja z ene na drugo vrsto. Takšno početje je se-

veda s strani oprasovanja povsem jalovo delo.

Antibiotiki so zdravila, ki jih vse pogosteje uporabljamo tudi v čebelarstvu. Najbolj znan antibiotik, ki ga uporabljajo čebelarji, je fumagilin DCH za zdravljenje nose. Čedalje več čebelarjev pa uporablja tudi druge antibiotike, predvsem kot zaščito pred hudo gnilobo čebelje zalege. Da ne bom vnašal anarhije v zakone, ki jih predpisuje republiška veterinarska uprava, ne bom imensko navajal teh zdravil, da mi ne bi kdo očital, da jih priporočam. Tu namreč obstaja drug problem, to je nestrokovno apliciranje zdravil čebeljim družinam. Največkrat so napake čebelarjev v tem, da čebelam ne ponudijo prave količine zdravil, v manj primerih pa je vzrok nepravilen način. Ne bom dolgovezil, vendar moram poudariti, da mora biti apliciranje antibiotikov strokovno, nekako tako kot v humani medicini. Pred leti smo v Čebelarskem inštitutu v Dolu pri Pragi zdravili hudo gnilobo čebelje zalege. Čebele smo tehtali, da smo lahko določili natančno dozo zdravila. Seveda v splošni čebelarski praksi tehtanje družin ni izvedljivo, vendar nam primer jasno pove, kako nujna sta natančnost in strokovnost. Drug primer, ki ga bom navedel, nam je bližji. Ni dolgo tega, ko se je v

Čebelarji se vedno bolj zavedajo pomena kvalitetnih pogač. Jože Rotar je izdelal pogače po lastnem receptu.

slovenskem in hrvaškem Primorju sila razbohotila okamenela zalega. V ČSSR, na Švedskem, v Finski in še v nekaterih deželah to bolezen zatirajo z zakonom. Pojavlja se tudi v celotni Jugoslaviji, kakšno leto bolj, drugo manj. Stvar pa je bila drugače. Nekateri čebelarji so namreč v velikih dozah krmili čebele z antibiotiki različnih vrst, in to večkrat v sezoni. Antibiotiki pa so ob ugodnih pogojih tudi gojišče oz. hrana plesnim. Iz toksinov letih pa so antibiotiki pravzaprav narejeni. Čebelarji so sicer dobro hoteli, a slabo naredili, ko so si nakopali drugo bolezen, na katero pred tem še pomislili niso.

Aprila je pravi čas, da čebele krmimo s tako imenovanim obračanjem satov. To pomeni, da medeno satje v plodišču obračamo za 180° okrog navpične osi. Tako pride med, ki je bil zadaj, na sprednjo stran h končnici panja. Čebele pa ga prenašajo nazaj na prejšnje mesto. Medtem ko med kroži, ga čebele veliko porabijo, kar dražilno deluje na zaleganje matice v panju. Nikakor ne smemo izgubiti kontrole nad zalogami hrane v panjih. Vsak panj mora imeti na zalogi vsaj 7–8 kg medu, sicer tudi dražilno krmljenje družin ne bo imelo pravega učinka. Porabe medu v panjih so v tem mesecu znatno višje kot v prejšnjem, porabljena količina medu velikokrat doseže kilograme, ki sem jih prej navedel kot zalogo. Zaradi tega prav aprila pade največ čebeljih družin zaradi lakote.

Čebelarji, ki vozijo čebele na repično pašo, lahko brez škode ponudijo družinam po kilogram pogače, kajti april je muhast, kot pravi že pregovor, porabljena krma pa ne bo zašla v medišče. Ob obilni paši čebele slabo izkoriščajo pogačo, če pa paša zataji, smo poskrbeli za sproten dotok hrane, ki jo čebele potrebujejo zase in za zalego. Pogača je posebej pomembna za tiste čebelarje, ki izkoriščajo zelo oddaljena pasišča v sosednjih republikah.

April pomeni v naših klimatskih razmerah začetek vzrejne sezone. V tem mesecu

ima že vsak normalen panj trote, kar pomeni osnovo vzreje. Troti spolno dozori s 14–20 dnevi starosti, kar pomeni, da kljub kakovosti zgodnjih matic ne moremo ničesar pospešiti. Družine, ki bodo v vzrejnem postopku, moramo aprila vsak dan obvezno krmiti, če je donos manjši od 1/2 kilograma na dan na panj. Družine v vzrejnem postopku so redniki, plemenske družine in družine, katerim bomo odvzemali čebele za polnjenje plemenilnih enot. Starterje bomo pripravili dva dni pred prvim presajanjem ličink. Dokončno pripravo na vzrejno sezono pomeni tudi priprava plemenilčkov: sedaj je čas, da pitalnike v plemenilčkih napolnimo s pogačo, in če satničnih trakov še nismo namestili v satnike, to storimo sedaj. Plemenilčke pripravimo, kot da jih bomo polnili jutri. Kompletirane, z zaprtimi žreli naj čakajo na dan, ko jih bomo zares polnili. Običajno je začetek vzrejne sezone prenatrpan z drugimi nujnimi deli.

Za čebelarje-mlečkarje veljajo sedaj prav takšna pravila kot za vzrejvalce matic, saj so družine, določene za proizvodnjo matičnega mlečka, redniki. Izkušeni proizvajalci matičnega mlečka dobro vedo, koliko sladkorja porabijo čebele za proizvodnjo 1 kg matičnega mlečka. Z drugimi besedami: Če v naravi paše ni, jo moramo ustvariti umetno. Beljakovinska hrana je pri vzreji matic in proizvodnji matičnega mlečka nepogrešljiva. Na to zelo vpliva pašni okoliš, saj obe vrsti proizvodnje zahtevata čebelarjenje na mestu. V spomladanskem času je najpomembnejša pelodna paša ive, leske in drugih rastlin, ki pa običajno ne rastejo prav na gosto. Takšna paša pa v tem času tako razvije čebele kot nobeno umetno vnašanje beljakovin v panje.

Aprila in maja, ko bo zunanja temperatura nad 15° C, priporočam, da pri zatiranju varoove uporabljate antivarozit FH plošče s popolnoma čisto mravljinčno kislino. Nikakor pa ni priporočljiva uporaba tehnične mravljinčne kisline, ker vsebuje za čebele in človeka strupene primese.

VAROA IN KEMOTERAPIJA

DUŠAN MEDVED

Zaradi varooze vsako leto propade precejšnje število družin, ne glede na to, ali smo jih zdravili s kemoterapevtskimi sredstvi ali po načelih biološke obrambe.

Prof. Knappwost z inštituta za biofizikalno kemijo univerze v Hamburgu se je najprej ukvarjal z raziskavami učinkovitosti biološke obrambe, postopoma pa tudi z učinkovitostjo kemičnih sredstev.

Prišel je do spoznanja, da biološka obramba čebel pred varoo lahko **le zavleče**, ne more pa preprečiti propada družin.

Raziskoval je tudi vpliv visoko selektivnih akaricidov, ki jih vsebujejo folbex VA, perizin in amitraz (varamit). Ugotovil je, da sredstva niso primerna za uporabo v času, ko čebele nabirajo med in cvetni prah, saj določena količina teh snovi preide v čebelji pridelek. To pa je v nasprotju s predpisi o kakovosti živil.

Varoa se razmnožuje zelo hitro, zato prof. Knappwost pravi, da je lahko uspešno le tisto sredstvo, ki ga je dovoljeno uporabljati preko vse sezone, torej tudi v pašni dobi. Takšnega pa ne poznamo, zato ga moramo še odkriti.

Profesor se je ukvarjal z vplivom najbolj razširjenih kemoterapevtskih sredstev na čebele, zalego, med in vosek. Pri tem je prišel do zanimive ugotovitve, da v mnogih razvitih deželah prepovedani amitraz (varamit) ob pravilni uporabi natančno po proizvajalčevih navodilih, bodisi kot dimno sredstvo ali razpršilo, ne pusti nobenega vidnega sledu ne v medu ne vosku.

Do enakega rezultata so prišli tudi na zavodu za kemične analize živil v Hamburgu.

Ostanki, ugotovljeni v medu in vosku po uporabi folbexa VA in amitraza po navodilih proizvajalcev:

Sredstvo	Ostanki v miligramih/kg	
	v vosku	v medu
folbex VA	100 do 300	0,01*
amitraz	ni ugotovljen < 0,01	ni ugotovljen < 0,01

* Zaradi takšne količine ostankov v vosku in medu tako med kot vosek ne smeta nositi oznake »naravni proizvod« (17. člen ustreznega nemškega zakona).

Raziskovalce je presenetila velika količina ostankov folbexa VA (brompropylat), ki so jih našli v medu in vosku, medtem ko amitraz ni pustil za sabo nobenih ugotovljivih sledov!

Prof. Knappwost pravi, da čebelarji, čeprav bodo nekateri na podlagi objavljene analize nekoliko lažje zadihali, ne smejo pozabiti, da večkratna uporaba selektivno delujočih akaricidov povzroča hitro naraščajočo akumulacijo ostankov predvsem v vosku. Poleg tega visoka kemična selektivnost povzroča hiter razvoj odpornosti pri varoi, s tem pa se zmanjšuje učinkovitost uporabljenih sredstev. Posebni pomisleki so zoper uporabo perizina, ki poleg klorirane ogljikovodika vsebuje še coumaphos, ki spada v razred insekticidov E 605 (paration) ali v metasystox. Lahko si mislimo, kako bodo reagirali razgledani uporabniki medu, če bo analiza po uporabi perizina pokazala v medu ostanke coumaphosa. Kljub veliki grožnji, ki jo varoa predstavlja za čebelarstvo, ni dovoljena niti pametna uporaba zaščitnih sredstev »za vsako cenoo! Trenutni rezultati ne smejo zasenčiti hudih posledic, ki sledijo. Menim, da je uporaba sistematično delujočih akaricidov (perizin) v boju proti varoi **izredno škodljiva**.

Na vprašanje, ali pa čebelarji lahko čakajo, da bodo naravni obrambni mehanizmi obvarovali čebele pred propadom, daje prof. Knappwost jasen odgovor: NE!

To dovolj jasno kažejo doseganje izkušnje v laboratoriju in praksi. Čas reprodukcije čebel je veliko daljši kot varoe, zato je potrebno tudi dalj časa, da se pri čebelah razvije obrambni mehanizem. Med tem pa varoa postaja vse bolj virulentna, zato lahko računamo, da bodo pretekla še desetletja, preden bodo čebele same opravile s to nadlego. Po drugi strani pa je treba kemična sredstva uporabljati spretnje kot doslej. Želimo in pričakujemo, da so sredstva učinkovita, ne razvijajo odpornosti pri varoi in ne puščajo ostankov v medu, vosku in čebelah.

Sredstvo proti varoi mora poleg tega imeti visok izparilni pritisk, da iz medu in voska v kratkem času izpari. Le tako v njiju ni ostankov. Sedaj najpogosteje uporabljeni akaricidi, predvsem brompropylat,

amitraz in coumaphos, ne izpolnjujejo teh pogojev, ker izhlapevajo zelo počasi – okoli 10.000-krat počasneje od vode – zato tudi v daljšem razdobju ne izginejo iz medu in voska.

Sicer je zaželeno, da sredstvo deluje selektivno, vendar ne preveč, ker sicer pospešuje razvoj odpornosti pri varoi.

Uporaba mora biti dovoljena tudi v času, ko sta v družini zalega in med. To je nujno tudi zaradi hitrega razmnoževanja varoe v letnem času, saj je obdobje med spomladanskim in jesenskim dimljenjem predolgo.

Iz naslednje tabele vidimo, kako se varoa razvije v idealnih pogojih med spomladjo in jesenjo:

Številčen razvoj varoe v 180 dneh

število dni	število samic varoe v družini		
prvi dan	1	5	10
60. dan	4	20	40
90. dan	26	120	220
120. dan	98	310	601
150. dan	232	780	1500
180. dan	400	2000	mnogo

Ker med spomladanskim in jesenskim dimljenjem mine pet do šest mesecev, vidimo, kako silovito se lahko v tem času razvije varoa. V tabeli ni upoštevana lastna obrambna sposobnost čebel, zato se k sreči varoa tako hitro vendarle ne razvija. Kljub temu pa je treba v tem času ukrepati, da zmanjšamo število varoi.

V naslednji tabeli je prikazan razvoj varoe, če med spomladanskim in jesenskim dimljenjem dimimo še dvakrat:

Razvoj varoe pri dvakratnem poletnem dimljenju:

število dni	število samic varoe v družini		
prvi dan	4		
60. dan	16		
90. dan	112		
120. dan	290		
prvo dimljenje	72		
150. dan	292		
drugo dimljenje	71		
180. dan	154		

Če je bilo prvi dan v družini 5 samic varoe, je po 180 dneh njihovo število narast-

lo na 2000, pri dvakratnem vmesnem dimljenju pa se po 180 dneh razvije le 154 samic. Razlika je velika, zato brez vmesnega zdravljenja ne bo šlo.

Ker je razmnoževalna sposobnost varoe tako velika, profesor meni, da doslej znani visoko selektivni akaricidi te naloge ne morejo trajno rešiti. Čeprav fertilitetni faktor varoe ni vedno enak, podrobni računi kažejo, da v daljšem razdobju **smrtno deluje na čebeljo družino**. Če pa čebelar več mesecev ne sme dimiti, je to za razvoj in uničujoče delovanje varoe izredno ugodno razdobje.

Po njegovem tudi mravljinčna kislina ne odgovarja v celoti postavljenim zahtevam, poleg tega pa je v vodi topljiva, kar poveča kislost medu.

Ob ugotovitvah znanstvenikov, ki pravijo, da čebeljih družin ne moremo trajno obvarovati pred katastrofo ne z znanimi načini biološke obrambe ne z visokoselektivnimi akaricidi, se bo čebelar upravičeno vprašal, kaj pa naj stori, da bo rešil čebele pred propadom. Predvsem nobene panike. Nekaj časa bomo še uporabljali dimna sredstva ali pa se bomo odločili za uporabo mravljinčne kisline. Kako jo uporabljamo, smo izvedeli iz članka »Vpliv mravljinčne kisline«, ki je bil objavljen v prejšnji številki.

Zagovorniki biološke obrambe, ki so bili v zadnjem času nekoliko tišji, postajajo vse glasnejši, ker so razvili nove postopke in metode, ki jih bom objavil v naslednji številki.

Danes se posvetimo »kemikom« in pogledimo, kaj nam v prihodnosti ponujajo.

Prof. Knappwost pravi, da je njegova ekipa odkrila sredstvo, ki odgovarja prej opisanim zahtevam. To je **narkotik**, ki uniči varoo, čebele pa le delno rahlo omami. Ker ima visoko stopnjo izhlapevanja, iz panja kmalu izpuhti, uporabljamo pa ga lahko ves čas od spomladi do jeseni, ker v medu in vosku ne pusti nikakršnih ostankov.

V laboratorijskem poizkusu so 15. junija 1986 zdravili z narkotikom nekaj z varoo precej napadenih družin. To opravilo imenujejo impulzni postopek. Pri kontrolnem pregledu 20. avgusta 1986 so v zdravljenih družinah našli okoli 6000 samic varoe, v družinah, ki so jih zdravili z impulzivnim postopkom, pa le 300.

Pri večkratnih poizkusih so ugotovili, da dva zaporedna impulzna postopka, opravljena v zaporedju 60 minut, uničita povprečno 90 odstotkov varoe. Škode na zalegi ni bilo, čebele so si po narkotiziranju kmalu opomogle, matica je normalno in brez presledka zalegala naprej. Po dose-danjih izkušnjah izključujejo razvoj odpor-nosti varoe na narkotik.

Profesor pravi, da je nevarnost v tem, da je narkotik vnetljiv, zato je treba z njim pre-vidno ravnati.

Kaj je impulzni postopek? Imeti mora-mo puhalnik in impulzni generator. Na-tančno izmerjen zračni tlak gre skozi im-pulzni reaktor, v katerem je narkotično sredstvo, ki stalno izhlapeva in v določe-nem času izhlapi. Z narkotikom nasičen zračni tok od zgoraj vpihujemo v panj. Omamljene varoe padajo s čebel na pod-ložen papir, preko katerega lahko položi-mo mrežo. Ker narkotik deluje takoj, lahko podloženi papir odstranimo iz panja ne-posredno po vpihavanju.

Z narkotikom napolnjen zrak deluje na varoo mnogo hitreje kot na čebele. Varoo odpade s čebel že mrtva, v tem času pa so čebele šele rahlo omamljene. Čebele so po 2 do 3 minutah po odstranitvi papirja po-novno popolnoma pri sebi in postopek lah-ko brez škode za družino ponovimo že po 30 minutah. Ker impulzni postopek z nar-kotikom še ni dovoljen in patentiran, pro-fesor seveda noče odkriti podrobnosti. Pravi le, da alkohol, eter, etilni alkohol in podobno ne pridejo v poštev.

In kaj naj rečem na vse to? Naši sosedje pravijo: »Živi bili, pa videli!«

VIRI:

- A. Knappwost, NWD Imkerzeitung, 2/85,
- A. Knappwost, ADIZ, 3/86,
- J. Holzer, Die Biene, 10/86,
- Dr. Schieferstein, ADIZ, julij 1986,
- A. Knappwost, ADIZ, VI/86,
- A. Knappwost, 2. 8. 86, St. Gallen.

IZKUŠNJE PRI ZATIRANJU VOŠČENE VEŠČE

prof. EDI SENEGAČNIK

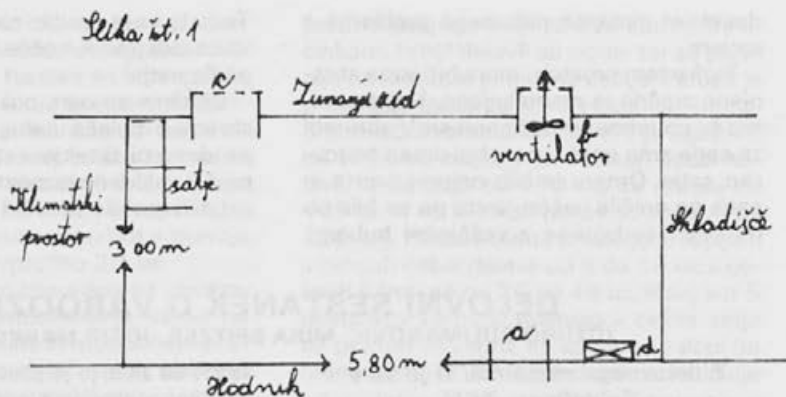
Vsakemu čebelarju se je že pripetilo, da je voščena veščica oziroma molj povzročila veliko škodo v njegovi zalogi rezervnih sa-tov. Iz literature poznamo celo vrsto zati-ralnih pripomočkov. Danes uporabljamo predvsem žveplene trakove, D 209 (Di - Brom - Äthilen) ali čebelarški globol za za-tiranje voščeni moljev v zalogi satja. Pri uporabi vseh teh sredstev pa obstaja ne-varnost, da v satju oziroma v vosku najde-mo njihove ostanke; možno pa je seveda, da ostanejo tudi v medu. Zato naj bi veščice zatirali brez kemikalij. Pri takem načrtova-nju pa moramo upoštevati podatke iz bio-logije voščene veščice: Velika voščena ve-ščica (ta je poglavitni škodljivec v satju) ima rada toplo okolje. Optimalna toplota za razvoj veščine gosnice je 30° C. Razvoj traja potem samo okrog 60 dni. Če pa je temperatura 20° C, potrebuje veščica za pol-poln razvoj že povprečno 120 dni. Veščica se najbolje razvija v tesno založenem sa-tju, kjer je veliko »stoječega, mirnega zra-ka«.

Če pa so temperature pod 15° C, se ve-ščica razvija tako počasi, da ne more nare-

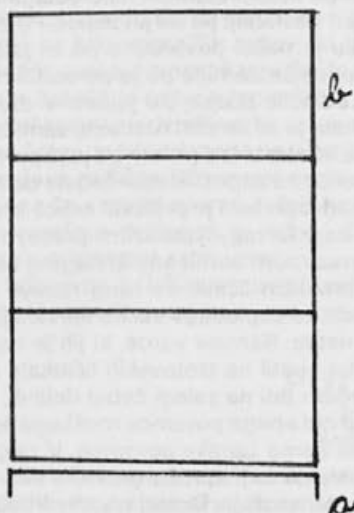
dit nobene omembe vredne škode. Veščica ne napada rada satov, ki so shranjeni v normalnih ali večjih razmakih. Prav tako nima rada prepaha. Izkušeni čebelarji vse to že vedo. V starih čebelnjakih še danes najdemo rezervne sate, ki so razmaknjeno obešeni pod streho. To jih varuje pred veščicami, ne pa tudi pred ropanjem čebel. Zato smo prisiljeni shraniti satje tako, da čebele ne morejo do njega, oziroma da ga tudi veščice ne napadejo, čeprav nismo uporabili kemičnih sredstev za zatiranje.

Možnosti za tehnično zatiranje vešč so:

1. Shranjevanje v omarah za satje oziroma v shrambi za satje, kjer je močan pre-pih. Pri tem zadostuje, če namesto vrat in zadnje stene namestimo mrežo. Na nekem velikem državnem čebelarstvu v Tac-hovu na Češkem so star skedenj spremeni-li v prostor za shranjevanje satja tako, da so ga obdali z mrežo, skozi katero niso mogle čebele. Veter, ki je pihal skozi eno-stavne lesene stene, in pa obešeno satje sta veščicam onemogočala, da bi napravile kakršnokoli škodo.

Slika št. 2

Slika št. 2

KAKO ZLOŽIMO SATE:

a – paleta, v katero se prilegajo posamezne naklade, mora imeti samo en pokrov, da zrak lahko kroži po skladanici satja;

b – posamezne naklade (navadno 8 za vsako paleta) morajo biti zgoraj in spodaj odprte.

Prevod članka dr. H. Pechackerja iz »Bienenwatter«, št. 10/1986.

Slika št. 1.

Prostor v inštitutu za shranjevanje »brezveščnega« satja za več kot 200 panjev:

a – vhodna vrata (z gumijastim tesnilom neprodušno zaprta);

b – v kletno okno vgrajen ventilator (moč motorja 75 W) izsesava zrak iz prostora za shranjevanje satja;

c – odprtina (posebna cev z 20 cm notranje svetlobe za črpanje zunanjega zraka) – odprtini b in c sta zavarovani z mrežo, da čebele ne morejo do satja;

d – električna stikalna ura za regulacijo ventilatorjevega delovanja;

e – satje v nakladah, ki je zloženo po sliki št. 2.

2. Shranjevanje satja v hladnem prostoru:

Tu naj poročamo o desetletnih izkušnjah pri zatiranju vešč v našem inštitutu. Kletni prostori v neogrevanih poslopih so na splošno dovolj hladni, da preprečijo veščam hitro razširjanje. V poslopu čebelarkega inštituta v Lunzu pa so hodniki ob prostoru oziroma shrambi za satja ogrevani. Zato smo morali v začetku uporabljati plin SO_2 (žveplo) ali pa preparat D 209. Vrata tega prostora so bila zatesnjena in so tako preprečevala, da bi strupeni plin uhajal v druge prostore poslopja. Že deset let rešujemo ta problem na način, ki ga prikazuje slika 1. Ura (d na sliki) je naravnana tako, da ventilator deluje samo dvakrat po pol ure v poznih nočnih urah ali pa v zgodnjih jutranjih. Ventilator v shrambo vsrkava hladen nočni ali jutranji zrak. Tako že

deset let nimamo nobenega problema s satjem.

Tudi v tem prostoru mora biti satje shranjeno zračno in razmaknjeno. Naj omenimo še en primer iz naše prakse: V shrambi za satje smo imeli v posebni omari trotovske satje. Omara je bila najprej zaprta in satje so uničile veščice, vrata pa so bila ob robovih »zadelana« z veščinimi bubami.

Toda to se je zgodilo samo enkrat. Ko smo vrata odstranili, veščice niso nikoli več napadle satja.

Izkušnje so nam pokazale, da se v tako shrambo splašča nekaj investirati, potem pa ukrepati. S takim zatiranjem bomo preprečili vsako nevarnost za onesnaževanje satja in voska z ostanki kemičnih sredstev.

DELOVNI SESTANEK O VAROOZI

(DŽURO SULIMANOVIČ, MIRA SPITZER, JOSIP MARKOVIČ)

Z delovnega sestanka, ki je bil v Feldafingu, ZRN.

Josefina Steiner, mlada znanstvenica iz Braziliije, ki se trenutno ukvarja z doktorsko disertacijo na univerzi v Tübingenu, je prikazala del svojih raziskovanj o morfoloških razlikah med razvojnim oblikama samca in samice parazita *Varoa jacobsoni*. Pri svojem delu je uporabila scanning elektronsko tehniko mikroskopije, zato je ob prikazu lahko podala tudi zelo poučne in učinkovite posnetke. V razvojni obliki protonimfe (prvotne oblike ličinke) še ni mogoče razlikovati med moškimi in ženskimi oblikami ličink, v naslednji obliki deutonimfe pa je že moč opaziti nekaj razlik. Tako imajo npr. ženske ličinke v sternalnem delu manj dlak (setae), in sicer 9 do 13, moške pa nekaj več (12 do 14). Drugi morfološki znaki so precej spremenljivi, opazila pa je tudi morfološke razločke med brazilsko in evropsko varoo. To dejstvo je podkrepila z domnevo, da so vse brazilske vrste varoe naslednice ene same ali pa manjšega števila varoi, ki so jih zaradi nepazljivosti prenesli na južnoameriško celino. Na vprašanje, kako lahko v praksi razlikujemo moške deutonimfe varoe od ženskih, je Steinerjeva odgovorila, da so ženske ličinke nekoliko večje, moške pa so podobne odraslim ličinkam.

Nato je dr. De Ruijter iz Nizozemske na zelo izviren način prikazal svoj poizkus, v katerem je želel ugotoviti, koliko potomcev lahko izleže ena sama ženska ličinka varoe. V posebej za to pripravljeno, pravkar zaprto celico v satju, v kateri je bila ličinka čebele delavke, je vnesel po eno samico parazita varoe. Po desetih dneh je previdno odprl celico ter pregledal njeno vsebino. Če je bila stara parazitska samica

varoe še živa, jo je prestavil v novo celico. Večina opazovanih samic varoe je imela pet do šest ciklusov odlaganj jajčec. Največ je bilo sedem ciklusov, samice varoe, ki so preživele tudi osmo presajanje, pa so poginile, ne da bi pred tem še odlagale jajčeca. Nekaj samic varoe je odlagalo jajčeca po vsaki presaditvi, nekaj pa je bilo takih, ki po kaki presaditvi niso odlagale jajčec, pri naslednji pa so jih zopet. Po enem ciklusu je našel povprečno po tri jajčeca, najplodnejša samica pa je po sedmih ciklusih odložila skupaj 30 jajčec. V drugem poizkusu je za en dan namestil samico varoe na ličinko trota, potem pa jo je premestil v celico na zaprto ličinko čebele delavke. Devet dni po tem je preiskal celice in ugotovil, da je bil razvoj parazitov precej hitrejši. Parazitskim samicam, ki najprej sesajo kri trotovske ličinke, se torej razvije sposobnost za zaploditev veliko številnejšega potomstva. Samice varoe, ki jih je najprej dva dni pustil na trotovske ličinkah, nato pa sedem dni na zalegi čebel delavk, niso izlegle niti enega potomca moškega spola, ampak same ženske potomce. V razpravi so postavili tudi vprašanje, kako se varoa sploh razmnožuje. Doslej so odkrili določeno obliko semenskega mehurčka in to, da spolno združevanje v sorodstvu ni pravilo, čeprav je pogosto, ker so paraziti zaprti v celici skupaj s svojo zalego. Vse kaže, da za razmnoževanje teh pršic samci sploh niso potrebni, ker se lahko razvijejo tudi iz neoplojenih jajčec. Vsekakor pa je res, da ta razvojna faza varoe še ni popolnoma razjasnjena.

Peter Rosenkranz z univerze v Tübingenu je v svojih raziskavah poizkušal dognati, kaj vpliva na razlike v razvoju varoe v evropskih oziroma afrikaniziranih čebeljih družinah v Braziliji. S pomočjo natančnih

meritev je ugotovil, da ni kakšnih pomembnejših razlik v vzdrževanju mikroklima pri obeh rasah. Razlike so bile opazne v dolžini trajanja razvoja posameznih razvojnih oblik. Celice afrikaniziranih čebel so se zaprle tudi do 8 ur prej, celotno razvojno obdobje pri afrikaniziranih čebelah pa je trajalo le 410 do 480 ur, pri evropskih pa 440 do 500 ur. Časovna razlika v razvoju obeh ras je bila povprečno 20 ur.

Ta razlika bi lahko bila eden od vzrokov za skromnejše razmnoževanje varoe na afrikaniziranih čebelah. Pri podobnem pregledu zalege točno določenega obdobja so ugotovili, da varoa na afrikaniziranih čebelah ne odlaga jajčec na zalegi čebel delavk v 50,3 odstotkih, na evropskih čebelah pa je ta odstotek komaj 15,9. V celicah, kamor so parazitske samice odlagale jajčeca, ni bilo pomembnejše razlike v številu potomstva parazitov med obema opazovanima pasmama čebel. Iz teh ugotovitev lahko povzamemo, da do danes v Južni Ameriki ni bilo resnejših težav, ki bi jih povzročila varoa. Na vprašanje, kaj je »evropska« čebela, je avtor odgovoril, da je to vrsta križancev med italijansko in kranjsko pasmo čebel. Iz navedenega pa je tudi razvidno, da je različna odpornost proti varoi pogojena že s samo pasmo čebel, kar odpira precejšnje možnosti za odbiro čebel glede na odpornost proti varoi.

Dr. Infantidis iz Grčije je v uvodu referata najprej navedel znan pojav, pri katerem

paraziti dospejo v celice z že starejšimi ličinkami čebel delavk ali trotov ter se prilepijo na hrano, ki je na dnu celice. Parazit je prost šele tedaj, ko ličinka poje vso hrano. S pomočjo natančnih meritev je ugotovil, da varoa ne obstaja na ličinkah čebel delavk, ki so lažje od 100 mg ali mlajše od 105 ur, in na ličinkah trotov, ki so lažje od 120 mg. Paraziti varoe preživijo prilepljeni v celicah čebel delavk od 6 do 16 ur, v celicah s troti pa od 20 do 46 ur. Manj kot 5 odstotkov varoi, ki dospejo v celice satja tik preden se zapro, se sploh ne zalepi na hrano, ker je ni več. Ta podatek se razlikuje od podatka iz laboratorija v Oberurslu v ZRN, po katerem zajedavca ni v celicah s čebeljo zalego, mlajšo od 165 ur. Dejstvo, da je veliko varoi prilepljenih na hrano s svojo hrbtno stranjo, bi nas lahko navedlo na domnevo, da se varoe ne hranijo z matičnim mlečkom. Vendar so mnenja glede tega zelo različna, nekatera celo popolnoma nasprotna. Paraziti varoe se zelo neradi naselijo v matičnikih, ker se v njih zelo težko razvijajo. V matičnikih so že večkrat našli odmrle varoe. Dr. Ritter je menil, da je vzrok za to že ustaljen umeten način vzreje matic, da pa lahko najdemo parazite varoe v naravnih matičnikih. To mnenje se ujema tudi s trditvijo dr. Kulinčevića, da je že našel čebelje matice brez kril, kar je bila po vsej verjetnosti posledica napada varoe.

POTA K USPEHU

PAVLE ZALETEL

Nadaljevanje in konec

Pri ljubiteljskem pa tudi poklicnem čebelarjenju ima pomembno, če že ne odločujočo vlogo tudi pisana beseda. Tu ne mislimo samo na »Slovenskega čebelarja«, ki že desetletja in desetletja uči začetnike in iz leta v leto obnavlja in dopolnjuje znanje prekaljenim čebelarjem. Tu mislim na vse čebelarske knjige iz prejšnjih in iz tega stoletja, ki se s svojo strokovnostjo lahko merijo s čebelarskimi knjigami drugih narodov. Žal preradi podcenjujemo delo piscev, ki so bogate izkušnje svojega plodnega čebelarskega dela in življenja prenesli v knjige z enim samim namenom: kako naj mladi čebelarji v čim krajšem času pridobijo čim več strokovnega zna-

nja. Kako naj ugotovitve piscev ali drugih čebelarjev, postanejo znanje mladih čebelarjev.

To je moto vseh debelih knjig o čebelarstvu za starejše čebelarje ali drobnih priročnikov za čebelarske začetnike.

Toda kot povsod se tudi v čebelarstvu najdejo strokovnjaki, ki piscem o čebelarstvu očitajo nestrokovnost, pomanjkljivost in površnost.

To pa nam je lahko le v spodbudo. Saj kdor je v svojo stroki tak strokovnjak, da lahko kritizira druge, lahko upravičeno kritiko najbolj utemelji s svojim delom, ki je boljše od kritiziranega. Iz tega sledi, da bomo čebelarji že v kratkem dobili nove,

zelo dobre knjige in priročnike. Iz izkušenj pa vemo, da bodo še izhajale knjige o čebelarstvu, toda izpod peres čebelarjev, doma in v tujini priznanih praktikov in teoretikov. Ti bodo še pisali, a brez napadov na druge pisce. Pred seboj bodo imeli isti cilj, kot že vsi pisci pred njimi: širiti čebelarško znanje.

Pri kritikah se moramo zavedati tudi tega, da niso v nobeni strokovni knjigi zajeta vsa znanja in spoznanja o določeni stroki. To velja tudi za dela o čebelarstvu. Knjige s tako vsebino bi bile preobširne, in ne nazadnje, še v nobeni stroki, tako tudi ne v čebelarški, niso bile in ne bodo razrešene vse nejasnosti. Če pa problemi niso razrešeni, o njih ni moč pisati.

Vsaka knjiga, ki lahko služi kot učbenik, pa je dobra za poduk tistim, ki snovi iz knjige še ne poznajo. Če je učbenik še tako dober, je malo uporaben, če učenec ne poskuša dojeti podane snovi in je ne preizkusi tudi v praksi. Na osnovi teh dosežkov pa si je potrebno postavljati nove naloge in jih poizkušati ustrezno rešiti. Šele ko smo se sposobni tako učiti, lahko mirne duše ugotavljamo, kateri učbenik (knjiga) je dober in kateri je še boljši.

Trenutno pa preprečuje vključevanje čebelarjev ljubiteljev v poklicne čebelarске vrste tudi finančna prepreka. Kako dobiti dovolj finančnih sredstev za nakup vsega potrebnega pri prehodu iz ljubiteljskega v poklicno čebelarstvo? Če ljubitelj že ima nekaj čebeljih družin, točilo na tri sate in morda še nekaj posod za med, to za prestop v poklicno čebelarstvo ni skoraj nič. Deloma je uporabno le čebelarško znanje, ki pa se mora prav tako prilagoditi novemu načinu dela. Tistemu, ki ima samo nekaj čebeljih družin, pa kreditna politika podjetij s čebelarškimi proizvodi in ustreznih bank v celoti zapira vrata v poklicne vrste.

Postopek za pridobivanje posojil bi bilo potrebno poenostaviti in vsaj deloma približati posojilodajalcem. Razumljivo je, da morajo posojilodajalci zavarovati vloženi denar. Potrebno bo najti srednjo pot, ki bo sprejemljiva za obe strani.

Še vedno pa ostaja problem načrtnega, šolsko kvalificiranega čebelarškega kadra. Pred leti so že bili poskusi, ki pa se, žal, obnesli. Takrat si celo tisti, ki so odločali o tem načinu izobraževanja, niso bili na čis-

tem, kaj z diplomanti teh šol. In res. Po končanem študiju ti niso mogli dobiti nikaršne ustrezne zaposlitve.

Danes je stanje drugačno. Razen podjetij, ki se ukvarjajo za nakupom, predelavo in prodajo čebelarških izdelkov, je tudi iz dneva v dan več takih ljudi, ki si s čebelarstvom služijo svoj kruh. To so čebelarji, ki so v različni delovni povezanosti z nakupnoproductnimi podjetji. Najbolj pomembna oblika tega povezovanja so brez dvoma delavci na domu. Po drugi strani pa bi morale imeti velečebarske organizacije, če jih lahko tako imenujem, v svoji upravi ljudi-šolane čebelarje, ki bi bili sposobni obiskovati delavce na domu, jim svetovati in praktično pomagati. Torej, delati bi morali na terenu, ne pa le v svojih pisarnah v centru velikih mest, pa še to le teoretično.

Pri vsem tem pa se danes postavlja vprašanje: kako naj si mladi, ki si v šolskih klopek iščejo svoj življenjski poklic, pridobijo o čebelarstvu ustrezno strokovno znanje? Toda ne samo znanje, pač pa tudi ustrezno šolsko priznanje v obliki ustreznega, verodostojnega spričevala. Odgovor je samo eden. V ustreznem srednješolskem izobraževanju. Danes smo v srednješolskem izobraževanju že tako daleč, da lahko rešujemo tudi taka vprašanja in gospodarstvu pomagamo tudi na tak način. To pa je stvar zakoda za šolstvo SRS. Kdo pa bo zavodu prikazal nujnost tega izobraževanja? Ni dvoma, da bo to moralo storiti »kmetijstvo«. Ena izmed kmetijskih šol (verjetno bi bila najbolj primerna šola na Grmu) pa bi praktično izvedla to izobraževanje. Sam postopek kadrovanja bi bil zelo enostaven. V razpis sprejema učencev v srednjo kmetijsko šolo bi vključili še vpis 5-7 učencev – smer čebelarstvo. Splošne predmete bi se učili skupaj z drugimi učenci, pri strokovnih predmetih pa bi se ločili in bili samostojna enota. Torej kombinirani razredi. Podobno je tudi v drugih dejavnostih. Pri tem pa nastaja bojazen (ki je utemeljena), da bi hotele imeti vse kmetijske šole, ki že obstajajo ali pa jih sploh še ni, svoje čebelarске oddelke in to od italijanske do madžarske meje. Ker se finančno splačajo le močni oddelki, bi vsaka šola, kar je razumljivo, hotela imeti oddelek čebelarjev, ki bi štel nad 34 dijakov. Posledica tega pa bi bila, da bi kmalu imeli več »diplomantov«, kot pa je čebelarstev.

K temu seveda lahko rečemo: »Nič hudega. Ko bo šolanah čebelarjev preveč, bomo šolo enostavno zaprli.«

To je res. Res pa je tudi to, da lažje in manj boleče preusmerimo mladega človeka, ki šele stoji pred življenjskim vprašanjem izbire poklica, od ene stroke ali dejavnosti k drugi kot pa že izšolanega, kvalificiranega človeka, ki si je pridobil strokovno znanje in je tri ali celo štiri leta več ali manj živel za svoj življenjski poklic, za katerega se je šolal in izšolal.

Če pa bi šolali čebelarje le v eni šoli, in še to v kombiniranem oddelku, bi lahko vsi, ki bi končali šolo dobili ustrezno zaposlitev, pa četudi bi šolo že čez nekaj let zaprli. Treba je predvideti vse, žal tudi to. Življenjsko razočaranih mladih ljudi pa na področju čebelarstva v tem primeru ne bo.

V nasprotnem primeru bo nastala hiperprodukcija čebelarjev in hiperprodukcija življenjsko razočaranih mladih ljudi. Če še tako potrebujemo strokovno šolane čebelarje, je bolje, da ne storimo ničesar, kot pa da se igramo z življenjsko srečo mladih.

Torej, samo ena šola z enim, in to kombiniranim oddelkom. Ti dijaki pa morajo v čebelarstvu postati resnični mojstri, ki pri čebelarjenju ne bodo odvisni od nobenega. To pa bodo postali le, če bodo imeli učni načrt, ki jih bo popeljal v vse veje čebelarstva: od biologije čebel, tehnologije čebelarjenja, zdravstvene zaščite čebel, vzreje matic, proizvodnje čebeljih pridelkov itd. do topljenja voščin, izdelave satnic in ne nazadnje do izdelave panjev.

Samo tako usposobljeni čebelarji bodo lahko nastopali kot samostojne enote v tržnem gospodarstvu. Vsako drugačno šolanje jih bo več ali manj držalo v podrejenem položaju.

Pri vsem tem se odpirajo nova vprašanja in novi problemi. V njihovo reševanje pa se bo moralo vključiti čim več naših doma in v tujini priznanih čebelarskih strokovnjakov, ki bodo s svojimi nasveti in s svojim delom pomagali mladim, bodočim poklicnim čebelarjem in s tem tudi našemu slovenskemu čebelarstvu v celoti.

ČEBELARSKA DRUŽINA »PETER MOČNIK« BO PRAZNOVALA

Letos mineva sto let od rojstva enega od nestorjev slovenskega čebelarstva Petra Močnika. Ob tem jubileju bo čebelarska družina PETER MOČNIK iz Maribora, v sklopu praznovanja krajevnega praznika Krajevne skupnosti Franc Zalaznik-Leon, odkrila spominski relief Petru Močniku. Relief je delo akademske kiparke Vlaste Zorko in bo vzidan v hišo, v kateri je dolgo časa živel in delal Peter Močnik. Ob tej priliki bo tudi slavnostna akademija ter pobratenje čebelarske družine Peter Močnik z edinim slovenskim čebelarskim društvom v Avstriji, ki deluje v Šmihelu. Na akademiji bo nastopil, med ostalimi, tudi slovenski pevski zbor iz avstrijske Koroške. Akademija bo združena tudi z otvoritvijo prostorov družine, ki jih je v brezplačno uporabo odstopila KS Franc Zalaznik-Leon.

Za relief Petra Močnika so do sedaj največ prispevali: Milka Sancin 20.000 din, Marica Močnik 10.000 din, Ernestina Čičič 10.000 din, Ivan Korošak 7.000 din, Bruno Krištof 5.000 din, Stanko Čuček 5.000 din, Julij Klajnšek 5.000 din, Stanko Budja 5.000 din in zdravko Močnik 5.000 din. Prostovoljne prispevke za relief sprejema čebelarska družina Peter Močnik na žiro račun št. 51800-678-78667 SDK Maribor.

Prireditev bo 23. 5. 1987 s pričetkom ob 9. uri v Stritarjevi ulici 5 v Mariboru. Vabljeni, še posebej prijatelji in znanci Petra Močnika, kakor tudi vsi čebelarji.

ČD PETER MOČNIK

ALOJZ ALIČ – MOJ ČEBELARSKI MENTOR

MATIJA BOŽIČ

V čebelarstvih vrstah je veliko umnih in posluha vrednih veteranov. Vse premalo vemo o njihovem bogastvu teoretičnega in praktičnega znanja. Eden od takih je zagotovo tudi Lojze Alič. Prav on me je popejljal v svet čebelarskega udejstvovanja. Kot da bi vedel, da sem že v otroških letih in nato v odraščajoči mladosti stikal okrog čebelnjakov, osišč, mravljišč, pobiral legla čmrljev, nudil pomoč utapljajočim se čebelam v mlakužah, potokih in drugih vodnih okoljih. Oba sva, kot temu pravimo, »podkrimska Slovana«. Prav tu v Strahomerju pod Krimom sva se spoznala. V začetnem obdobju najinega poznanstva – to je bilo nekaj let po osvoboditvi, sem z vedno večjo vnemo opazoval njegovo prizadevnost pri delu s čebelami. Toda, nekatere objektivne okoliščine (med drugim sem nad trideset let nosil vojaško suknjo) mi niso dovoljevale, da bi že v prvem obdobju najinega poznanstva pričel zadovoljevati naraščajoče strasti, nagnjenja in želje po čebelarjenju.

Ko sem leta 1965 v malih oglasih prebral ponudbo uglednega čebelarja profesorja Rožmana o prodaji desetih čebeljih družin in prenosnega čebelnjaka, sem se odločil. Rahlo zdravje in bližajoča se upokojitev sta me še spodbudila. Kljub dvomom in nezaupanju v lastne sposobnosti sem vedno znova ponavljal svojo odločitev: »Postal bom čebelar«.

To, v začetku »megleno«, toda čvrsto odločitev, da postanem čebelar, sem zaupal tov. Aliču. Naprosil sem ga za pomoč in odzval se je moji želji.

Bil je razmeroma hladen aprilski dan leta 1965. Ko smo se s čebelami vozili v Strahomer pod Krimom, je tu pa tam padla kakšna snežinka. Skrbelo me je, kaj bo s čebelami, a pozneje sem spoznal, da čebele prenesejo tudi tako hladno vreme, samo da niso izpostavljene prepihu. Tov. Lojzeta sem nekajkrat pobaral o kakovosti čebeljih družin. Bil je molčeč, imel sem vtis, kot da se izmika mojim vprašanjem. Doma pa je dejal: »S prof. Rožmanom se poznavam, bilo bi nespametno ocenjevati družine ob njegovi navzočnosti. Moram ti reči, da družine niso ravno živalne, jaz jih ne bi kupil. Toda,

čebele so tvoje, storila bova vse potrebno za njihov normalni razvoj. Upam, da bova uspela«.

Moj prvi čebelarstveni mentor Lojze je držal besedo, sledil je mojim opravilom pri čebelah, me sproti učil in spodbujal. Tudi narava je bila najinim naporom naklonjena. Že nekaj dni potem, ko sem pričel čebelariti, se je muhasto aprilsko vreme sprevrglo v toplo pomlad.

Delal sem po priporočilih svojega čebelarskega učitelja. Obrestovalo se je. Družine so vidno napredovale in krepile svojo delovno vnemo in sposobnost. Po razmeroma izdatni travniški paši je zamedila hoja. V petih ali šestih točenjih sem pridelal 480 kg hojevega medu ali 48 kg na panj. Takega donosa medu na pridobitni panj v svojem več kot dvajsetletnem čebelarjenju nisem uspel več doseči.

Moja razmišljanja so posvečena predvsem delu in odlikam, ki jih združuje v sebi in pri čebelarstvih opravilih potrjuje moj prvi čebelarstveni mentor Alič. Prispevek o njem in njegovem delu naj bo skromna odločitev za mentorsko delo in hkrati spodbuda za posnemanje njegovih bogatih izročil.

Bilo je sredi decembra, pred novim letom 1987. Obiskal sem ga na domu. Segla sva si v roke, zaželela srečo in predvsem zdravja v prihodnje. Sedel sem ob njegovi postelji, kjer okreva po zahtevni operaciji. Lojze je resnično prava neugnana podkrimska korenina. Pri svojih 83. letih in 58. letih čebelarjenja je še vedno poln spominov in novih idej. Beseda je seveda hitro nanestla na čebele. Svoje izkušnje je pripovedoval zbrano in dokumentirano.

Še iz otroških let se spominja, kako je njegov stari oče pokončal staro matico. Oče je opazil, da je to početje čustveno prizadelo vnuka Lojzeta, zato mu je pojasnil: »Veš, Lojzek, samo mlade-rodne matice lahko poskrbijo za dobro in delovno sposobno družino.« Spomin, ki ga pri delu s čebelami dosledno spoštujem in tako tudi ravnam, je še pristavil moj sogovornik.

Aktivno je pričel čebelariti leta 1929. Prvi roj mu je dal stanovski prijatelj. V čebelarstveni družini železničarjev (pri železnici je

bil dolga leta zaposlen) in pozneje v drugih družinah je opravljal vodilne in druge funkcije. Pri svojem čebelarjenju je posnemal bogate izkušnje drugih, prebiral čebelarško literaturo, predvsem pa vztrajno in marljivo delal in si s tem bogatil svoje teoretično in praktično znanje. Tega je toliko, da sem pravzaprav v zadregi, kako njegove odlike in prenekaterikrat potrjena dognanja, uporabna tudi danes, predstaviti širši čebelarški javnosti.

Od čebelarjenja v kranjičih se je kmalu preusmeril na čebelarjenje v AŽ panjih na deset satov. S svojo dolgoletno in bogato prakso nekako nehote oporeka čebelarjem, ki se ogrevajo za čebelarjenje v AŽ panjih na devet satov. Primarno je, pojasnjuje tov. Lojze, že zgodaj spomladi zagotoviti vse pogoje (tj. ustrezno količino in stalni dotok hrane, zdravo ter primerno mlado satje, zdravo pitno vodo oz. napajalnik, mlado matico, pelod itd.) za razvoj družine in njeno maksimalno delovno sposobnost. Svoje panje je priredil tako, da je razširil bivalni in delovni prostor družine. Okenca v panju pomakne nazaj za toliko, da izza okenca lahko v plodišču namesti pitalnik, krmo pa dodaja skozi prirejeno odprtino na mrežici okenca. Panji, ki jih omenjam, so stari več kot 50 let, so še vedno lepi na pogled in uporabni. Panje občasno ožge s plinsko ožigalko, nato pa notranjost močno premaže s prašnim oz. kurilnim oljem, jih po določenem času očisti, prezrača in šele nato uporabi za čebelarjenje. Izjemno skrb posveča tudi zunanji zaščiti in videzu panja.

Kot čebelar odločno zagovarja pravočasno zamenjavo ostarelih matic in vzrejo mladih matic. Tudi večje število rezervnih družin se bogato obrestuje. Ko zagovarja svoje ravnanje, postreže s preprosto logiko: »Prvo leto matica v prašilčku, drugo leto v delovnem panju, tretje leto pa ven z njo.« Pri tem ne pozna sentimentalnosti, čeprav sicer tudi dopušča možnost uporabe starejših rodnih matic, vendar predvsem za rezervo.

Število družin povečuje z naravnimi (domaćimi ali kupljenimi) roji in prašilčki, narejenci itd. Pri tem pa opozarja na nujnost križanja-osveževanja krvi. Priporoča občasni nakup družin iz oddaljenih krajev, prevažanje čebel na oddaljena pasišča in druge primerne oblike križanja.

Rad obuja spomine na zlate čase čebelarjenja. Pripoveduje, kako so nekoč železničarji prevažali čebele na oddaljena pasišča. Prenekaterikrat je imel čebele na akacijevi paši blizu Paliča, Subotice in na hojevi paši v Skradu, Delnicah oz. na širnem prostoru Gorskega kotarja.

Nekatere njegove izkušnje vsekakor kaže posnemati:

– V pozni pomladni in poletni vročini postavimo čebele na mikropasišče, ki nudi čebelam primerno zaščito pred vročimi sončnimi žarki in zadostno količino zdrave pitne vode. Ko se zavzema za takšno ravnaje, ne pozabi povedati: »Hrvatarij«, kot on pravi, »so se smejali Slovencem ob postavljanju čebel na sonce.« Domači čebelarji in tisti iz toplejših krajev so pašne čebele razporejali na prostore, poraščene z drevjem in grmičevjem, in so vedno dosegali boljše donose od tistih, ki so čebele izpostavljali sončni vročini.

– Prevoze družin na akacijevu pašo je dobro opraviti vsaj dva do tri dni pred pričetkom cvetenja oz. izdatnega medenja. Do izdatne akacijeve ali katere druge paše, moramo zagotoviti reden dotok hrane in s tem zagotoviti delovno vneto in sposobnost družin. To se gotovo obrestuje, zatrjuje izkušeni čebelar in pristavi: »Ko sem nekoč peljal čebele na akacijevu pašo, sem doma pri čebelah pustil že upokojenega očeta. Zagotovil sem večjo količino sladkorja in naročil očetu, naj z dovoljenimi količinami krmi čebele vse do izdatne akacijeve paše, pazi naj, da družine ne izroji in izvaja druge ukrepe, ki jih je bil vešč.« Trud je bil poplačan, akacija je bogato zamedila. Donos je bil 6–9 kg na dan oz. povprečno 30 kg na pridobitni panj. Po Lojzetovih besedah čebelam ne smemo dopustiti, da lenarijo. Storitni moramo vse za njihov popolni razvoj in primerno delovno storilnost.

V ostarelih letih se je domislil, kako ravnati pri prestrezanju rojev. Na čebelarškovski razstavi, ki smo jo ob dnevu republike leta 1985 priredili v podružnični šoli Tomišelj, je predstavil zaboj za prestrezanje rojev. Zaboj prislonimo (oz. pritrldimo) k panju družine, ki se pripravlja na rojenje. Ni kaj, rešitev je primerna za čebelarje, ki imajo čebelnjak v neposredni bližini svoje doma, predvsem pa je primerna za ostarele čebelarje.

Čeprav se je njegovo čebelarstvo skrčilo samo na nekaj družin in čeprav tudi njega pestijo nevšečnosti, ki nam jih prinaša varroza, še vedno čebelarji. Zaželimo mu še veliko plodnega dela in čebelarskih blagorov.

Žal moj mentor ni dočakal izida te številke, zato naj bo ta članek posvečen njemu v spomin.

VABILO

na deseto republiško srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev, ki bo 9. maja 1987 v osnovni šoli Jurij Dalmatin v Krškem.

Tekmovanje bo potekalo kot običajno v treh skupinah:

- v nižji skupini bodo tekmovali učenci od 1. do 4. razreda,
- v srednji skupini učenci od 5. do 8. razreda,
- v višji skupini učenci srednjih šol.

Učenci nižjih razredov lahko tekmujejo v višji skupini, učenci višjih razredov pa ne v nižji skupini. V skupini nastopata dva učenca. Tekmovalna vprašanja bodo iz Priročnika za čebelarstvo začetnike in iz Kataloga čebelarske opreme in orodja hp Medex.

Stroški bivanja in prenočevanja bodo kriti iz sredstev čebelarskih in drugih organizacij ter pokrovitelja, stroške potovanja pa prosimo, da krijejo šole.

Vse čebelarske krožke vabimo, da čimprej, najkasneje pa do 20. aprila 1987, pošljejo pisne prijave Zvezi čebelarskih društev Slovenije, Cankarjeva 3/a - 61000 Ljubljana. Prijave naj vsebujejo:

- točen naslov šole, kjer krožek deluje,
- število tekmovalnih ekip,
- ime mentorja in morebitnega voznika, ki bo spremljal in vozil tekmovalce,
- število potrebnih prenočišč za udeležence, ki bodo morali pripotovati v Krško dan pred tekmovanjem.

Poznejših prijav ne bomo sprejemali.

Prijavite se v čimvečjem številu!

Pripravljalni odbor

ČEBELARJI, PRIDITE NA X. SREČANJE MLADIH ČEBELARJEV V KRŠKO!

Pri Zvezi čebelarskih društev Slovenije v Ljubljani smo se dogovorili, da bomo delovno praznovali devetdesetletnico slovenske čebelarske organizacije.

Temu jubileju bo posvečeno deseto (tudi jubilejno) republiško srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev, ki bo 9. maja 1987 v Krškem.

Poleg tekmovanja mladih čebelarjev bomo organizirali še praktično prikazovanje pridobivanja matičnega mlečka, cvetnega prahu in propolisa, prikaz delovanja mladinskih čebelarskih raziskovalnih taborov, uvajanje računalništva v čebelarjenje in varovanje narave.

Predstavniki republiških izobraževalnih, raziskovalnih, kmetijskih in čebelarskih ustanov ter organizacij in mentorji pa se bodo dogovarjali o izobraževanju, raziskavah, povezovanju čebelarjev in čebelarskih organizacij ter o pridobivanju čebeljih pridelkov in o trženju z njimi. V zvezi s temi vprašanji bomo sklicali tudi tiskovno konferenco.

Sodelovali bomo tudi pri otvoritvi Medexovega čebelnjaka za ugotavljanje radioaktivnosti v čebeljih proizvodih.

Kulturni program in razstava nas bosta skozi zgodovino popeljala v sedanost čebelarjenja.

Vabimo čebelarje, še posebej člane izvršnega odbora Zveze čebelarskih društev Slovenije in njenih komisij, in seveda vse čebelarske krožke, da sodelujejo na tekmovanju in v razgovorih ter s predlogi pripomorete k uspehu te čebelarske manifestacije.

Dobrodošli v našem mestu!

Za pripravljalni odbor
MINKA ZUPANČIČ

PRIPRAVIMO SE NA NOVO SEZONO ČEBELJE BERE

(nadaljevanje)

Tudi Medex se v skladu z našimi gospodarskimi prizadevanji trudi za čim obsežnejšo prodajo na tuje, predvsem na konvertibilni trg. Pri tem pa se srečujemo s trdo in brezkompromisno konkurenco ter s precej ostrejšimi kriteriji ocenjevanja medu. Tuj kupec lahko izbira kakovost in ceno ponudbe, zato lahko postavlja svoje pogoje.

Na tržišču zahodnoevropske gospodarske skupnosti uporabljajo tako imenovane francoske predpise za ocenjevanje medu, ki so ostrejši kot naši.

Kaj vse ugotavljajo v zahodni Evropi pri uvozu medu?

Poleg rutinskega preverjanja določil o najvišji vsebnosti vode in saharoze v medu posvečajo posebno pozornost preverjanju HMF vrednosti ter elektroprevodnosti medu. Vsako odstopanje od zahtevane kvalitete je usodno.

Zahodnoevropski predpisi dopuščajo tudi precej manjšo prisotnost cvetnih prahov v gozdnih medovih. Največkrat izvozni posli propadejo ravno zaradi prevelike prisotnosti cvetnih prahov, saj naši gozdni medovi vsebujejo veliko kostonjevega cvetnega prahu. Vzrok za to ni samo premajhna pazljivost in zavzetost naših čebelarjev pri točenju posameznih vrst medu, temveč tudi drevesna struktura naših gozdov. Kostonj je pač več ali manj povsod.

Izredno veliko pozornost posvečajo tudi ugotavljanju nedopustnih ostankov v medu, kot so ravno ostanki zdravil. Vsi čebelji pridelki, v katerih najdejo take ostanki, so zavrnjeni. Dopuščajo samo ostanki svetovno priznanih zdravil (kot je folbex VA), in še to samo do dopustnih količin.

Tretji odločilni dejavnik je tudi organoleptično ocenjevanje medu. Komisije ugo-

tavljajo ustreznost barve, vonja ter okusa posameznih vrst medu. Pri tem posebej skrbno ugotavljajo tipičnost okusa gozdnega medu. Če bi se skozi značilno aromo gozdnega medu čutila katerakoli druga vrsta, na primer cvetlični ali kostonjev med, bodo pregledani vzorec uvrstili v mešani med.

Zahteve tujega trga nam več kot prepričljivo dokazujejo, da se moramo v prihodnje potruditi in spremeniti nekatere uveljavljene čebelarje prijeme in navade, če želimo, da bo naš gozdni med zares gozdni in da ga bomo v tujini lahko prodali. Isto velja tudi za ostale čebelje pridelke.

Veliki napor naše samoupravne socialistične skupnosti za umiritev negativnih tokov v našem gospodarstvu nam narekujejo, da se tudi naša DO in čebelarji priključimo tem naporom. Večkratna kritika nizkih odkupnih cen čebeljih pridelkov je zato dokaj enostranska. Samo za primerjavo: v sezoni 1986 smo odkupne cene medu v celoti povišali za okoli 60–70 odstotkov v primerjavi z letom 1985.

Ne smemo pa tudi prezreti dejstva, da so cene medu na tujem dokaj nizke in znašajo povprečno od pol do enega dolarja za kilogram, kar pomeni, da moramo tudi naše cene držati v določenih mejah. Edino tako bomo na tujem trgu lahko konkurenčni.

Vzrok za težave, ki jih imamo s prodajo naših izdelkov na tuje, so tudi previsoke domače cene, zato moramo našo učinkovitost približati svetovnemu povprečju. Le tako bomo lahko v prodaji našega blaga, vključno s čebeljimi pridelki, nastopili kot enakovreden partner.

Pospeševalna služba čebelarstva:
Boris SLAVEC

VZORČNI PROJEKT FAO – TREBNJE PRIHAJA V ZAKLJUČNO FAZO NAČRTNIH PRIPRAV

Kot je bila širša javnost obveščena že leta 1985 preko dnevnega časopisja, čebelarji pa preko našega Biltena v 3. številki Slovenskega čebelarja leta 1986, se v manj razviti občini Trebnje razvija projekt v okviru mednarodne organizacije FAO. Cilj projekta je oživitve kmečkih in ostalih dejavnosti, s pomočjo katerih bi zvišali življenjski standard vsega prebivalstva. Med perspektivne dopolnilne dejavnosti je uvrščeno tudi čebelarstvo.

Ponovni razvoj čebelarstva (čebelarstvo je bilo pred 30 leti v trebanjski občini mnogo bolj razvito, kot je sedaj) temelji na MSE metodah, upoštevajoč vs naravne danosti, sedanje stanje in Medexove izkušnje pri pospeševanju čebelarstva.

Izdelan je podroben načrt čebelarskih dejavnosti, njenih nosilcev ter časovni roki izvedbe.

Naj omenimo, da gre v trebanjskem primeru pravzaprav za novo obliko sodelovanja, saj pri razvoju čebelarstva sodelujejo občina Trebnje (komite za družbeno planiranje in gospodarstvo), KZ Trebnje (pospeševalna služba) in Medex.

Kot smo že omenili, načrtujejo razvoj čebelarstva po MSE metodi, ki ima sedem faz. Naj jih naštejemo:

1. Razgovor s hp Medex o možnostih sodelovanja (organiziranje proizvodnje čebelih pridelkov in odkupa, kreditiranje, strokovna pomoč, oskrba s čebelarskim materialom in priborom).

2. Analiza gospodarskega pomena čebelarstva (stroški čebelarstva, potrebno delo, optimalno število panjev na čebelarstvo).

3. Pregled čebelarstva v občini Trebnje, predvsem v Suhi krajini (število čebelarjev in panjev, zdravstveno stanje čebel, intenzivnost pridelave čebelih pridelkov).

4. Analiza naravnih pogojev za čebelarjenje (čebelje paše, količina panjev na določenem področju, omejevalni dejavniki, kot so onesnaženost okolja, zaščitna sredstva za rastline...).

5. Ugotavljanje zanimanja kmetov za čebelarjenje (zanimanje za čebelarjenje na mestu ali za prevozno čebelarjenje).

6. Analiza organizacijske sheme za razvoj čebelarstva (določiti je potrebno nosilce za razvoj čebelarstva, zaposliti ali usposobiti svetovalca – pospeševalca v KZ ter določiti delovno področje).

7. Izobraževanje kmetov in ostalih zainteresiranih, ki bi se ukvarjali s čebelarstvom.

V okviru tega programa smo izvedli že več stvari. Pri komiteju za družbeno planiranje in gospodarstvo občine Trebnje se je oblikovala posebna delovna skupina za čebelarstvo. Njeni člani so samostojni občinski kmetijski referent, pospeševalac KZ Trebnje, predsedniki in tajniki vseh ČD ter pospeševalac hp Medexa.

Leta 1986 smo imeli sestanek z vsemi čebelarji, na katerem smo jih seznanili s cilji samega projekta ter konkretnimi možnostmi sodelovanja z Medexom.

Organizirali smo tudi strokovni ogled treh vzornih čebelarstev na področju Krškega (Vodopivec, Tome, Slovenc), katerega se je udeležilo preko 40 čebelarjev. Ogledali smo si vse faze pridelave matičnega mlečka, cvetnega prahu, medu, propolisa ter voska. Neposredno smo se seznanili s finančnimi uspehi, ki jih čebelar lahko doseže, s problemi čebelarjenja, organizacijo dela in drugim.

Da bi ugotovili trenutno stanje in želje, smo anketirali vse člane vseh treh ČD. Anketa je bila računalniško obdelana na biotehnični fakulteti.

Že v začetku leta 1987 se je ponovno sestala delovna skupina. Analizirali smo vse dotedaj opravljene akcije in ugotovili stopnjo zainteresiranosti za razvoj čebelarstva pri čebelarjih.

Predstavniki vseh treh ČD so se sestali s strokovnjaki FAO in člani projektne skupine ter v neposrednem razgovoru opozorili na probleme, rešitve in lastno vizijo nadaljnega razvoja.

Okoli petdeset čebelarjev se je udeležilo tudi strokovnega predavanja o čebelih boleznih našega priznanega strokovnjaka mag. Javornika. Na predavanju so dobili tudi praktične napotke, kako le-te ugotavljamo in kako ukrepamo.

Občina je leta 1986 namenila 400.000 din za pospeševanje razvoja čebelarstva (sofinanciranje nakupa zdravih matič, pomoč čebelarskim krožkom na OŠ, strokovna predavanja, pregledi matič, širjenje medovitih rastlin). Za leto 1987 pa je občina v te namene odobrila sredstva v višini 1.500.000 din. Čebelarji se zavedajo, da morajo porabo teh sredstev tudi ustrezno opravičiti z dvigom pridelave čebelih pridelkov, z razširitvijo in modernizacijo

svojih čebelarstev ter z vključitvijo v organizirano tržno proizvodnjo.

Hp Medex pa poleg organiziranja tržne proizvodnje čebeljih pridelkov z vsemi že znanimi ugodnostmi nudi tudi izobraževanje v našem šolskem centru, stalno strokovno pomoč in usposabljanje, oskrbo z medovitimi rastlinami (ajdo, akacijo itd.) ter možnost posameznikom – obrtnikom

za vključitev v proizvodnjo čebelarstve opreme.

Posamične aktivnosti določa sproti glede na program MSE in glede na zanimanje čebelarjev delovne skupine za čebelarstvo.

Pospeševalna služba
Boris SLAVEC

TUDI ČEBELARJENJE DAJE MLADINI DOBER KOS KRUKA

Čebelarjenje je bilo dolga leta konjiček odraslih ljudi, največkrat upokojencev in kmetov. V zadnjih letih pa se je čebelarstvo precej razširilo, tako da čebelji pridelki med, cvetni prah, matični mleček in propolis pomenijo veliko ljudem že vsakdanji kruh in ne samo občasno razvedrilo. Tako se možnost čebelarjenja odpira tudi mladini, ki o čebelah ne ve kaj dosti več kot to, da nabirajo med.

Na šolah ustanavljajo čebelarstve kroške, tako da sedaj deluje na osnovnih šolah po vsej Sloveniji že približno 150 kroškov, ki se vsako leto pomerijo na osrednji pririditvi – republiškem tekmovanju mladih čebelarjev. Poleg drugih aktivnosti, ki potekajo skozi vse leto, se bodo mladi čebelarji letos zbrali na mini taboru, kjer si bodo izmenjali izkušnje, pa tudi smeha ne bo manjkalo, saj je delo s čebelami pravo raz-

vedrilo. Posebno na začetku se ga človek loti z velikim navdušenjem

Ko prvič vidiš lepe izdelane satnice, kar uživaš, kakšen neverjeten red vlada pri teh skrbnih žuželkah. Do potankosti izdelani šesterokotniki, pravilnejši, kot bi jih narisal tehnični risar! Potem se začne spoznavanje satovja, kamor čebele nanesejo med, cvetni prah ali pa si ustvarijo zalego. Prav mamljiv je tudi vonj toplega voska – to je prav gotovo ena najslajših naravnih dišav.

Kadar pa ne odpiramo panja, se lahko sprostimo ob pogledu na pročelje čebelnjaka. Čebele prihajajo in zletajo. Nekatere so tako obtežene s cvetnim prahom in nektarjem, da sploh ne morejo zleteti v panj. Usedejo se na bližnjo travno bilko in si naberejo moči še za zadnji korak poti,

hitro oddajo pridelek, potem pa spet naprej. Prav zažes drži pregovor: »Priden si kot čebela!« Človek bi lahko v prijetnem naravnem okolju ure in ure opazoval te marljive živalce.

Poskusite, pa kar brez strahu!

Že naštetih čebeljih pridelkov vam ob pridenem delu zagotavljajo dober kos kruha, ki si ga prisluzite praktično doma, saj je čebelnjak običajno ob hiši. Zapomniti pa si velja, da ni lepšega dela, kot je delo s pridnimi delavkami – čebelicami, in to v čistem okolju.

Moram reči, da sem sama prav navdušena nad tem delom in ga toplo priporočam vsem mladim, ki imajo možnosti za takšno delo.

ALEŠA M.

NAJNOVEJŠA DOGNANJA O OSTANKIH ZDRAVIL V ČEBELJIH PRIDELKIH

Vse pogostejši pojavi raznih čebeljih bolezni, predvsem pa varooze, spodbujajo nastajanje različnih zdravil. Jugoslavija pri tem prednjači pred ostalim svetom, predvsem pri zdravilih za zatiranje varooze. Znano je, da imamo na jugoslovanskem trgu trenutno najmanj šest registriranih zdravil za zatiranje varooze, del čebelarjev prinaša v Jugoslavijo še najmanj pet različnih tujih zdravil, prav toliko pa je še različnih neregistriranih domačih pripravkov, ki se bolj ali manj na široko uporabljajo. Kot vidimo, smo jugoslovanski čebelarji samovoljno postali poskusni poligon za preizkušanje in uporabljanje različnih zdravil. Natančneje – poskusni poligon so postale naše čebele, s tem pa tudi zdravje naš čebelarjev in nehoti zdravje vseh potrošnikov čebeljih pridelkov.

Vprašanje je, ali imamo čebelarji pravico početi to, kar počnemo. Odgovor je vsekakor – NE.

Zavedajoč se navedenega ter velike nevarnosti, ki preti izvozu čebeljih pridelkov in dietetičnih izdelkov s področja apiterapije, smo v hp Medex že leta 1985 vse naše organizirane čebelarje in dobavitelje medu obvezali, da uporabljajo le svetovno priznano švicarsko zdravilo folbex VA. Naslednji korak, s katerim bomo zaščitili potrošnika, čebeljim pridelkom pa povrnili omajen ugled, bo uvedba kontrole ostankov zdravil v čebeljih pridelkih.

Najnovejše ugotovitve okoli škodljivosti ostankov nekaterih zdravil v čebeljih pridelkih povzemamo po raziskavah svetovno priznanega strokovnjaka dr. Talpaya iz Bremna, ki se s temi problemi načrtno ukvarja.

AMITRAZ-N-metil-bis (2,4-kxilil-iminometil) amin (hemovar, varamit, varocid set, varolik):

Amitraz uporabljajo pod različnimi komercialnimi imeni že dalj časa za zaščito rastlin v poljedelstvu in za zaščito živine v živinoreji. Amitraz se v prebavnem traktu dobro resorbira in se po nekaj dneh iz večine telesa izloči. Kar pa ga ostane, se raz-

gradi v produkte, ki so v kemični industriji znani kot kancerogene snovi, kar je tudi dokazano. Ker amitraz v kislem okolju hitro hidrolizira, je v medu gotovo več razgradnih produktov kot pa samega amitraza, kar pomeni povečano nevarnost za potrošnika.

BROMPROPILAT – Izopropil – 4, 4-dibrom – benzilat (folbex VA):

Brompropilat se v prebavnem traktu dobro absorbira in se po nekaj dneh ves izloči iz telesa. Dokazano je, da tkivo ne sprejme brompropilata niti njegovih ostankov in zato nima nikakršnega učinka na človeško telo in ni kancerogen.

COUMAFOS-O, O'Diethyl-O-(3-chlor-4 methyl-7 cumariny!)–Tiophosphat (perizin):

Spada med akaricide in deluje selektivno na različne živčne sisteme. Že dalj časa ga uporabljajo za zatiranje komarjev, gosenic, klopotov in muh.

Zelo je obstojen proti hidrolizi, kar pomeni, da ima malo razgradnih produktov in še ti se iz telesa hitro izločajo.

Učinkovanje coumafosa in njegovih razgradnih produktov je zaenkrat premalo raziskano. Vendar tovarna Bayer, ki proizvaja perizin, prepoveduje uporabo medu za človeško prehrano iz panjev, ki smo jih zdravili, ko je bil v satovju še med.

MRAVLJINČNA KISLINA:

Za človeški organizem ni škodljiva; človek jo dnevno izloča z urinom (13 mg).

Če uporabljamo mravljinčno kislino ob paši, ko je v medišču še med, se lahko koncentracijo mravljinčne kisline v medu poveča celo do trikrat, kar bistveno spremeni njegov okus in obstojnost.

O drugih aktivnih snoveh, ki jih uporabljajo v različnih zdravilih za zatiranje varooze, bomo poročali naslednjič, ko bomo prejeli več informacij.

Pospesovalna služba čebelarstva:
BORIS SLAVEC

MOJA OPAŽANJA PRI ZATIRANJU VAROOZE

IVAN VUČKIĆ

Čebelarim s približno 60 pridobitnimi družinami v AŽ panjih na enem stojišču in z 10 do 20 rezervnimi družinami na drugem stojišču. Razdalja med stojiščema je 5 km. Zadnja tri leta čebelarim na mestu, in sicer v glavnem na med in cvetni prah.

V preteklem letu sem zatiral varoozo z različnimi zdravili in na različne načine. Tako sem spomladi vse do prvega točenja sredi maja zdravil s timolom (iz panjev sem ga vzel nekaj dni pred točenjem). V vsakem panju imam dva polovična gradilnika, in sicer enega v plodišču in enega v medišču.

Aprila sem čebele dvakrat škropil s hemovarom po navodilih proizvajalca, le da iz panjev nisem jemal vseh satov. Čebele sem škropil in jih hkrati pregledoval. Z panjev sem po potrebi vzel nekaj satov, ostale pa sem razmaknil in tako škropil čebele. Uporabljal sem 5-litrsko vrtno škropilnico na pritisk nekaj atmosfer. Zelo lepo prši in z njo je enostavno rokovati. Škropljenje sem po 5 do 7 dneh ponovil. Pri vsakem škropljenju mi je po nekaj dneh odpadlo od 50 do 100 varoi. Po tem zdravljenju sem vse do sredine avgusta samo izrezoval trotovino in jo dajal ptičkom v čiščenje žerk. Ugotovil sem, da ptiči to delo lepo opravijo, tako da sati ostanejo nepoškodovani. Če jih dam v kartonsko škatlo in pod streho, nimam škode tudi z morebitnim drobirjem in tudi dež ne namoči satov. Če je pri pridobitnih družinah trotovine preveč, tako da je ptiči ne zmorejo očistiti, odnesem del na stojišče z rezervnimi družinami. Čiščenje žerk pa je hitrejše, dokler imajo ptiči mladiče. Tako očiščene in suhe sate zbiram za prekuhanje v parnem topilniku. Sončni topilnik zaradi srajčk v celicah ni primeren.

Avgusta sem začel testirati zdravila, ker v tem času matica počasi preneha zalegati trotovino, varoa pa se začne seliti v čebeljo zalego. Pri testiranju varocida letnega (rdečega z malationom) sem ugotovil, da čebele preveč padajo. To mi je potrdil tudi prijatelj. Pri testiranju mravljinčne kisline je

bil rezultat zadovoljiv, zato sem se takoj po 15. avgustu odločil za vlaganje plošč, prepojenih z mravljinčno kislino. Pri vlaganju natopljene lepenke v medišče nad sate ni potrebno z dimom odganjati čebel. Dovolj je, da z mravljinčno kislino natopimo lepenko, ki jo vložimo v okence panja. Mravljinčno kislino sem nanašal na lepenko z injekcijsko iglo, na katero sem nataknil gumijasto cevko (ventil od dvokolesa). To delo sem opravljal v rokavicah zunaj čebelnjaka. Vlaganje mravljinčne kisline v panje sem ponovil čez 7 dni.

Kmalu po zdravljenju z mravljinčno kislino sem štirikrat dimil z varocid zelenimi lističi, ki vsebujejo amitraz. Ker je ta embalaža precej porozna, sem pri testiranju ugotovil slab učinek. Amitraz je namreč deloma izhlapel, predvsem ker so bili lističi proizvedeni že skoraj pred letom dni. Poizkusno sem na lističe nakapal po dve kapljici hemovara in v tem primeru je bil uspeh zadovoljiv.

Po zdravljenju z varocidom (4-krat) sem se odločil preizkusiti varonikol. Ker se ta preparat dimi s kadičnikom, mi je pri tem delu pomagal prijatelj, ki ima z dimljenjem več izkušenj. Tudi ta preparat je bil zelo učinkovit, vendar sva s prijateljem naredila eno napako. Na stojišču imam namreč okoli 60 družin, zato je bilo potrebno kadičnik napolniti dvakrat. Ker sva ga polnila tako, da sva začela dimiti vedno z iste strani panjev, je bilo na tistem koncu precej več mrtvic kot na drugem koncu, čez te so čebele dobile precej več aktivne snovi. Pravilneje bi bilo, če bi pri drugem polnjenju kadičnika začela z druge strani. Tako bi bilo zdravilo porazdeljeno bolj enakomerno.

Osmič sem jeseni zdravil čebele s pomočjo posebnega aparata, ki tekoče zdravilo vplini. Aktivna snov je amitraz, ki ga dodamo parafinskemu olju. Oboje se v aparatu vplini in megla se skozi zgornjo mediščno žrelo pod pritiskom vpihne v panj. Spodnje žrelo ostane odprto. Čez eno minuto se že pokaže megla na spodnjem

žrelu panja. Ta način zatiranja varooze je zelo hiter in učinkovit, saj velika količina megle, ki s seboj nosi amitraz pride do vseh čebel. Število poginulih varoi je bilo največje. To sem ugotovil tudi pri drugih čebelarjih. Edini pomislek je bil, če si čebele ne zamastijo dlačic. Vendar sem pri poznejšem pregledu ugotovil, da te nevarnosti ni, oziroma se pri enkratnem zdravljenju ni pokazala.

Vsa zdravljenja čebel sem opravljal zvečer, razen z mravljinčno kislino, ki sem jo začel vlagati že po 16. uri. Zdravljenje čebel z večjo količino dima je namreč zjutraj nevarno, ker lahko pride do izselitve družine. To se je pri nas zgodilo več čebelarjem.

Kljub temu da sem vse čebelje družine na obeh stojiščih zdravil enako, sem ugotovil, da je bilo na stojišču s pridobitnimi družinami, kjer v neposredni bližini ni bilo drugih čebel, število mrtvih varoi pri posameznem dimljenju od 50 do 300. Na stojišču z rezervnimi družinami, kjer so bile v

neposredni bližini z varoo zelo okužene čebele, je bilo število mrtvih varoi pri posameznem zdravljenju tudi do 2.000. Tako sem na stojišču z rezervnimi družinami pozimi izgubil eno družino od 12. Na stojišču s pridobitnimi panji pa je do 20. 2. preživele vseh 62 družin.

Moja izkušnja kaže, da sicer dobremu čebelarju, ki ima v neposredni bližini zanemarjene čebele, le-te povzročajo veliko škodo. Slab čebelar sicer prej izgubi čebele, ker pa navadno pušča odprte panje, se dogaja, da se poleti naseli in panje kak roj in žarišče okužbe je spet tu. Na ta način se v zapuščenih satih lahko razvije tudi gniloba in tako je katastrofa neizbežna.

Zaradi nekoliko večje okuženosti pridobitnih družin v primerjavi z leto 1985 bom moral letos povečati število zdravljenj, in to predvsem spomladi, takoj po akacijevi paši. Posebno pozornost bom moral posvetiti zdravljenju rezervnih družin.

AMERIŠKA LJUDSKA MEDICINA O MEDU

prof. dr. JURIJ SENEGAČNIK
(nadaljevanje in konec)

VNETJA OBOSNIH VOTLIN

Obnosne votline so važen del dihalnega aparata, ker so povezane s prehodnimi nosnimi potmi ter pomagajo filtrirati, ovlaževati in segreti zrak, ki ga vdihavamo. Ker so te votline v kosti, vplivajo tudi na glas in zmanjšujejo težo lobanje. Skupno je osem obnosnih votlin, ki so simetrično porazdeljene na obe strani glave. Če se vname ena ali več obnosnih votlin, je s tem običajno povezana tudi alkalna reakcija urina. Če žvečimo medno satovje, se reakcija urina pomakne od alkalne poti kisli, kar dokazuje, kako zelo medno satovje spreminja kemijske procese v telesu. Tisti, ki imajo težave z obnosnimi votlinami, morajo torej skrbeti, da bodo uživali tako hrano, ki ne povzroča alkalnega urina, vsaj dokler ne ozdravijo.

Količina mednega satovja za eno žvečenje naj bi bila enaka količini žvečilne gume. Pri vnetjih obnosnih votlin je priporočljivo vzeti po en zalogaj štiri do šestkrat zapored v razmakih po eno uro. Vsak zalogaj je

treba žvečiti približno četrtr ure, preostanek pa nato zavreči. Če gre za težje vnetje sinusov, bi to ob štirih do šestih zvečenjih v enem do dveh dneh moralo prenehati. Nos bo spet odprt, bolečine bodo izginile. Telesna energija se začne vračati in sinusi bodo kmalu spet normalni. Priporočajo, da še teden dni po izboljšanju zvečino enkrat ali dvakrat na dan, da preprečimo ponovitev.

Kakorkoli je seneni nahod že napredoval, bo navedeno zdravljenje močno ustavilo tudi kihanje in solzenje. Kihanje se ustavi najkasneje tri dni po začetku jemanja mednega satja. Oči postanejo suhe po treh minutah, nos pa suh po petih ali šestih minutah. Žvečenje mednega satja je (bilo) zlasti koristno za tiste, ki so delali v težkih pogojih. Znan je bil primer nekega učenca, ki je delal na farmi. Pri popoldanskem krmljenju krav je moral vreče z žitnim zdrobom sprazniti v krmilna korita. Vsakokrat, ko je to delal, mu je začelo liti iz nosu in oči. Že po enem tednu je to delo lahko opravljal brez kakršnihkoli težav.

Podobno se je dogajalo z nekim mladim fantom, ki je prav tako živel na kmetiji. Enkrat se je z žvečenjem mednega satja in pokrovčkov že pozdravil. Da bi ugotovili, kako dolgo bo ob košni sezoni ostal zdrav brez žvečenja, je z žvečenjem za nekaj časa prenehal. Že po tednu dni se je stara slabost vrnila in fant je bil pravi revež. Pri ponovnem žvečenju trikrat na dan se mu je zdravje spet hitro izboljšalo.

Dr. Jarvis je imel več podobnih primerov, nekatere tudi iz Texasa v ZDA, kjer sezona cvetnega prahu traja od marca do avgusta. Tudi tu se je kot najboljše zdravilo izkazalo žvečenje mednega satja ali pa pokrovčkov.

LEPLJIVE SNOVI NA POPKIH IN SMOLNATE SNOVI NA DREVESNI SKORJI

Nekateri rojaki, ki so poznali študije dr. Jarvisa o ljudski medicini, so ga opozorili na lepljive snovi na rastlinskih popkih in na drevesni skorji. Nek mož mu je prinesel veliko vejo omorike, ki je imela na notranji strani vse polno gumastih kapljic. Ta guma snov ščiti popke pri rastlinah in drevesih, rade pa jo nabirajo mravlje, čebele in ose.

Domačini so nato prišli na misel, da smolnate snovi na rastlinskih in drevesnih

vejah, ki jih krave tako rade jedo, morda delujejo zdravilno, zlasti še na dihalni trakt.

Aktivne snovi je izlužilo tridnevno namakanje smolnatih rastlinskih vejic v rahlo vreli vodi. Pri tem je voda postala rjava. Precedili so jo skozi sito in močno osladili z medom. Čajna žlička te raztopine, zaužite večkrat dnevno, je zdravilno delovala na respiratorni trakt.

Na skorji jelke se pojavljajo najčisto oblikovani mehurčki (s tekočo vsebino). Te mehurčke prebadajo z nožem in zbirajo njih vsebino. Če na dan zaužijemo trikrat po eno žličko te snovi, bo to močno zdravilno delovalo na respiratorni trakt.

Vidimo torej, da so za propolis in podobne snovi v Kanadi dobro vedeli tudi že pred dobo apiterapije, kar le še povečuje prepričanje o vrednosti teh čebeljih proizvodov.

ZAKLJUČEK

Za bralce Slovenskega čebelarja in vse tiste, ki jih zanimajo naravna zdravilna sredstva, so v pričujočem članku prikazana razmišljanja in izkušnje, ki si jih je pri uporabi medu in drugih čebeljih pridelkov pridobil kanadski zdravnik dr. J. C. Jarvis. Knjižica, iz katere sem poglavje o medu v razumljivi obliki priredil, je izšla že leta 1958, vendar je vsebina še vedno aktualna.

Iz tujih čebelarjskih časopisov

KRVNI SLADKOR PRI ČEBELAH DOLOČA NJIHOV LET IN DEJAVNOST MARTIN MENCEJ

Znano je, da je kri čudežni življenjski sok za človeka in mnoge živali. Kri vsebuje tudi sladkor, beljakovine, maščobe in poleg vode še razne mineralne snovi, ki jih oddaja organom našega telesa. Za pretok krvi po telesu skrbi srce. Sladkor v krvi igra tudi pri človeku veliko vlogo, mora pa biti ustrezno razporejen in v skladu s potrebami. Količina sladkorja ne sme prekoračiti določene meje niti navzgor (sladkorna bolezen) niti navzdol (muskularni krči). Po vsaki jedi se v našo kri pretoči veliko sladkorja in od tod v jetra, kjer je shranjen. Tako skrbijo jetra za stalno količino sladkorja, ki znaša 0,1 odstotka v našem obtoku krvi.

Pri čebelah pa je vse to drugače. Kri, pri čebelah imenovana tudi hemolimfa, ni rdeča, ampak brezbarvna, vodena. Čebele tudi nimajo jeter, zato ne morejo skladiščiti sladkorja. Muskulatura, predvsem še muskulatura kril, pa mora vedno dobivati zadostno količino sladkorja. V nasprotnem primeru ni poleta in ne drugih dejavnosti. Ker pa letijo kilometre daleč, morajo imeti takšen organ, sicer poleta ne zmorejo. Vse do leta 1936 niso vedeli, kateri organ skrbi za skladiščenje sladkorja kot pogonske sile, če nimajo jeter.

Pri prof. dr. K. Frischu je tedaj začela to vprašanje raziskovati dr. R. Beutler. Seve-

da je bilo pozneje še veliko tovrstnih raziskav, ki pa so samo potrdile pravilnost do-
gnanj dr. Beutlerjeve. Raziskave so poka-
zale, da je v čebelji krvi 2 odstotka sladkor-
ja. To pa je točno 20-krat več kot pri člo-
veku. Preostalo je samo še vprašanje,
kakšni zunanji in notranji vplivi določajo
sladkor v krvi.

V ta namen so razdelili skupino čebel v
dva dela, oba pa sta imela enako vlago v
zraku, kot je v panju. V prvi skupini so la-
hko čebele poljubno jemale hrano, druga
skupina pa je bila brez hrane. V prvi skupini
se količina sladkorja ni spremenila in je
ostajala na isti ravni; v drugi skupini pa je
sladkor iz krvi popolnoma izginil. Nasprot-
no kot človek ali živali čebele ne morejo
uravnavati sladkorja v krvi, ker čebelji or-
gani ne morejo prevzemati sladkorja iz be-
ljakovin ali drugih hranljivih snovi, če so
lačne; zaradi žeje čebele ne omagajo, po-
manjkanje hrane pa pomeni njihov konec.
Čebela s praznim želodcem je v nekaj mi-
nutah mrtva. Nasprotno temu pa čebela s
polnim želodcem kljub utrujenosti in izčr-
panosti, če je le dovolj topla, še lahko živi
nekaj ur in leti do svoje družine, ker je ime-
la v krvi še rezervno količino sladkorja.

Prva skupina je bila krmljena z različno
koncentracijo sladkorne raztopine. Če kr-
mimo z zelo koncentrirano sladkorno raz-
topino, ni nevarnosti za prekomerno količi-
no sladkorja v krvi in prav tako ne, če krmi-
mo z zelo razredčeno raztopino. Iz tega
sledi, da morajo imeti čebele regulacijski
mehanizem, pa čeprav nimajo jeter. Na ta
način je razumljivo, da čebela, ki je sicer
hranjena normalno, vendar v hrani manjka
tudi do 80 odstotkov sladkorja, lahko živi
še mnogo mesecev.

Znano je, da čebele letijo do 5 km daleč,
končno pa je to tudi pojasnjeno. Telesna
teža čebele s praznim želodcem medu je
povprečno 70 mg (točno 41 do 86 mg), s
polnim želodcem pa od 90 do 142 mg in

s to težo se lahko vrne v panj. Pomembna
je ugotovitev, da je količina sladkorja lete-
čih čebel veliko višja kot pa čebel v panju.
Pri nabiralkah nektarja znaša 2,2 pri nabi-
ralkah peloda pa celo 4,4 odstotka. Po-
vprečno trajanje poleta znaša 20 minut.
Raziskave utrujenih čebel so pokazale, da
so izgubile ves sladkor, povrh pa še vso
vodo v krvi. Ugotovili so tudi, da celotna
zaloga energije normalno hranjenih čebel
zadostuje za 15 minut poleta. V 15 minu-
tah (po dr. Frischu) lahko preleti čebela
5,5 km, kar dokazuje, da je normalno ob-
močje letenja 5 km, in to zaradi sladkorja
v krvi.

Vse to dokazuje, da je količina donosa
čebelje družine odvisna od razdalje do vira
medenja. Čim bolj so pašni viri oddaljeni,
tem večja je poraba sladkorja v krvi in s
tem nektarja. V neugodnih okoliščinah, se
pravi, če je medenje slabo ali je pasišče
zelo oddaljeno, porabijo celotno nabrano
bero, posebno če normalen let ovirajo še
vetrovi. Če damo čebelam večjo količino
sladkorne raztopine, s čimer se njihova
teža pomembno poveča, letajo počasneje,
porabijo pa veliko več sladkorja.

Poraba krvnega sladkorja pa je pri različ-
nih opravilih čebel zelo različna. Pri tem
imata pomembno vlogo tudi temperatura
in letni čas. Primerjave zaloge sladkorja
nudijo naslednji podatki: čebele delavke
ga imajo 2 odstotka, troti 1,2 do 1,4 ods-
totka, najmanj pa ga imajo matice. Komaj
rojene ga imajo 0,8 odstotka, po desetih
dneh življenja ga dvigne do 2,5 odstotka,
po velikem zaleganju pa zopet pade na 0,4
odstotka. Po šestnajstih dneh življenja je
sladkorja komaj še 0,2 odstotka. Zakaj je
temu tako, je razvidno iz vsega povedane-
ga.

VIRI: dr. R. Beutler: O sladkorju v krvi čebel in O
sposobnosti letenja in zaloge sladkorja medo-
nosnih čebel, 1936.

NENAVADNO POJMOVANJE ZATIRANJA VAROOZE DUŠAN MEDVED

V rubriki »Iz tujih čebelarških časopi-
sov« ste v prvi letošnji številki objavili pre-
vod izjave dr. Veselyja, da se Avstrija z va-
roozo ne ukvarja, in to ne veterina, ne če-
belarska organizacija, ne raziskovalne

ustanove, skratka, da nimajo pregleda nad
stanjem.

To me je izredno presenetilo. Moje mne-
nje je ravno nasprotno. Kot jugoslovanski
delegat sem se večkrat udeležil njihovih

strokovnih posvetov, zadnje čase pa sem sodeloval tudi pri okroglih mizah, seminarjih in posvetovanjih avstrijskih čebelarjev. Na posvetovanjih na zvezni ravni sem bil vedno pozoren na tesno sodelovanje čebelarjev, veterinarjev in ministrstva za zdravstvo. Povabili so tudi predstavnike čebelarjev iz sosednjih držav. Vedno smo dobili izčrpne informacije, iz katerih smo lahko spoznali, kako temeljito obravnavajo varoozo in kako dobro poznajo stanje doma in pri sosedih. Čeprav so na takšna posvetovanja vedno vabili tudi češke čebelarje, pa se jih le-ti niso nikoli udeležili.

Mislím, da dr. Vesely živi v iluziji, če misli, da bodo hodili čebelarji sosednjih dežel k njim in jim na krožniku nosili informacije.

Dr. Vesely, ki ga poznam osebno, in njegovi sodelavci bi storili bolje, če bi se napotili k sosedom in na licu mesta preučili vse, kar jih zanima. Sicer pa za varoo državna meja ni nobena ovira in jo mirno prekorači.

Vodja naše zvezne veterinarske uprave mgr. Radovanović nam je v Ljubljani pojasnil, da sodelovanje z avstrijsko veterino teče v obojestransko zadovoljstvo povsem normalno. Iz tarnanja dr. Veselyja pa se lahko naučimo, kakšna nesreča lahko zadene čebelarje, če se zaprejo v ožji krog in pretrgajo normalen pretok informacij. To je tudi dober nauk za nas, ki se – iz meni neznanih razlogov – prav tako vedno bolj zapiramo.

OPOJNI MED BREŽELNIH ČEBEL AMAZONIJE

ANDREJ DVORŠAK

Le čebele, ki živijo v skupnostih, lahko proizvajajo dovolj velike količine medu za prehrano. V portugalščini jim na področju Amazonije pravijo **pais de mel** – očetje medu. Vse sodijo v rod *Melipona* in *Trigona*. Za razliko od naše čebele medarice *Apis mellifica* L., so meliponidae – brezželne čebele – manjše ter nimajo žela in strupa.

Kljub temu so zaradi svoje agresivnosti izredno nadležne, zato jih v Južni Ameriki imenujejo tudi **torce cabellos** – pobesneli konji. Na stotine se jih spusti na obraz potnika ter sesa njegov znoj in izločke iz nosu in oči. To je čebelam *Trigona duckei* prineslo vzdevek **lambe ohos** – tisti, ki liže oči. Če jih pobiješ z udarcem, delujejo kot vaba za ostale, ki se pripode v še večjem številu. Samo mahanje z rokami po zraku pa tudi nič ne zaleže. To kaže na bistveno drugačen način prehranjevanja brezželnih čebel glede na medarice iz naših logov.

H. W. Bates v študiji »The Naturalist on the river Amazons« (London 1892) ugotavlja, da čebele Amazonije ne dobijo toliko hrane iz cvetov kot iz raznih sokov dreves in ptičjih iztrebkov. H. B. Schwartz pa v delu »Stingless Bess (Meliponidae) of Western Hemisphere« (New York, 1948) piše, da te vrste čebel privlači vsa hrana od nektarja in cvetnega prahu do mrhovine, urina in blata. Zato je njihov med po barvi, gostoti, okusu in kemični sestavi popolno-

ma drugačen od medu čebele medarice – *Apis mellifica* L.

Med brezželnih čebel (Meliponidae) je običajno zelo temen, vedno tekoč, slabo kristalizira in vsebuje veliko vode. Zelo hitro fermentira – se skisa.

H. von Ihering piše v delu »As abelhas sociaes indigenas do Brasil« (Sao Paolo, 1902), da med čebele medarice vsebuje povprečno 10 odstotkov saharoze, medtem ko je v medu brezželnih čebel ni, nadomešča pa jo precej večji odstotek levuloze (30 do 70 odstotkov) in dekstroze (20 do 50 odstotkov).

Ker pa levuloza po okusu močno prekaša saharozo in je vonj tako enkratni, da se ga z besedami ne da opisati, ima med brezželnih čebel s področja Amazonije izjemen okus. Okus tega medu, pravijo poznavalci, prekaša vse naslade, ki nam jih ponuja hrana, in pomeša vse vrednosti, ki smo si jih ob jedeh ustvarili. Vsi, ki so tak med že poskusili, se strinjajo, da njegov okus presega vse pragove naših čutil in povzroča neznan občutek naslade in strasti. Zato je za praktično uporabo med brezželnih čebel potrebno razredčiti z vodo.

Ni pa ves med brezželnih čebel tako božanskega okusa. Indijanci Amazonije poznajo tudi takšne vrste čebel in os, katerih med je nevaren, torej neužitni, strupeni. Predvsem je takšen med, ki ga proizvajajo

čebele iz podvrste Trigona. V državi Sao Paulo živi čebela, ki je zaradi nevarnega medu dobila vzdevek »feiticeria« – čarovnica pa tudi »vamo-nos-emboro« – bežimo. Njen med deluje kot mamilo! Med ose sissuira (Lacheguana colorada, Nectarina Lecheguana) pa je celo strupen. Verjetno se je s takšnim medom zastropil raziskovalec Amazonije A. F. de Saint-Hilaire. O tem piše v knjigi Voyages dans l'intérieur

du Brasil (Paris, 1851). Strupenost medu, ki se občasno pojavlja pri teh opnokrilcih, bi verjetno lahko pripisali nabiranju hrane s strupenih cvetov, ki jih v tropskem pasu ni malo.

Kakorkoli že, za Indijance Amazonije je »divji« med privlačnejši kot katerakoli druga hrana in zanj so pripravljani žrtvovati skoraj vse.

Čebele – dragocene opraševalke

V Združenih državah Amerike čebele prinašajo svojim lastnikom dolarje tudi tako, da jih ti spomladi postavijo v nasade, kjer ob nabiranju medu in cvetnega prahu opravljajo pomembno vlogo opraševalk. Celo določeno je, koliko panjev je potrebnih za posamezno kulturo na hektar in kolikšno odškodnino oziroma nadomestilo mora farmar plačati čebelarju, ki je po drugi strani dolžan skrbeti za primerno močne družine. O kakšnem čebelam škodljivem škropljenju ni niti govora!

Profesor M. D. Levin je temu vprašanju namenil del svoje pozornosti in z objavo rezultatov izzval pravi šok. Nihče ni pričakoval, da je vrednost čebel kot opraševalk v ameriškem poljedelstvu in sadjarstvu tako izjemna.

Levin je izračunal (v dolarjih), kakšna je vrednost opraševanja za posamezne vrste pridelkov, ki jih je razdelil v več skupin:

- pridelki, ki potrebujejo neposrednega opraševalca – čebelo (npr.: jabolka, sončnice, limone, pomaranče, mandeljni itd.);
- pridelki, ki jih dobimo iz semena, ki je neposreden rezultat čebeljega opraševanja (asparagus, zelje, korenje, čebula itd.);
- pridelki, ki so posebno odvisni od čebeljega opraševanja (živina – govedo, prireja mleka – 10 odstotkov celotne vrednosti je odvisno tudi od opraševanja).

Celotna vrednost pridelkov, ki jih je preučeval profesor Levin, je bila leta 1980 skoraj 19 milijard dolarjev, vendar bi bila še znatno večja, če bi zajel tudi druge, manj pomembne pridelke farmarjev, kot denimo buče in ajdo. V istem obdobju je bila vrednost čebeljih pridelkov – medu in voska komaj 140 milijonov dolarjev. To pa je že razmerje, ki kaže, da se čebele splača gojiti, četudi od njih ni neposredne koristi – medu in voska, propolisa ter cvetnega prahu. Svoj obstoj opravičijo že z opraševanjem kulturnih rastlin.

Vendar pa čebele medarice niso edine žuželke, ki oprašujejo v raziskavo zajete rastline. V Združenih državah Amerike, še zlasti na severozahodni obali Pacifika, imajo pomembno vlogo pri opraševanju tudi druge vrste čebel, kot denim Megachile rotundata in Nomia melanderi, ki sta nepogrešljivi pri opraševanju lucerne oziroma nemške detelje.

Kakorkoli že, zaključuje profesor Levin, monokulture, intenzivno poljedelstvo in druge moderne oblike kmetovanja so neposredno odvisne od čebel. Zato je pridelek boljši tam, kjer se zavedajo pomena opraševanja in skrbijo za ustrezno število čebeljih družin. To pa ne velja le za Združene države, temveč za poljedelstvo in sadjarstvo nasploh.

Po Bee World 2/86 prevedel: Andrej Dvoršak

MEDNARODNO SREČANJE ČEBELARJEV V GORICI

Obvezno združenje čebelarjev pokrajine Gorica v Italiji je tako kakor vsako leto tudi konec prejšnjega leta pripravilo mednarodno strokovno srečanje čebelarjev Italije, Jugoslavije in Avstrije. Srečanje je omogočil oddelek za kmetijstvo gospodarske zbornice za pokrajino Gorica. Predsednik združenja čebelarjev pokrajine Gorica dr. Luigi Marizza ima največ zaslug, da to srečanje čebelarjev, ki ga organizirajo že več let, prerašča okvire obmejnih pokrajin treh držav. Posebej moramo pohvaliti željo po čim bolj tesnem sodelova-

nju čebelarjev vseh treh držav ter izredno pozornost organizatorjev, ki so se potrudili, da je na posvetovanje prišlo izredno veliko čebelarjev iz Slovenije. Na posvetovanju je z referatom o kakovosti medu sodeloval tudi naš strokovnjak dr. Jurij Senegačnik. Organizatorjem se v imenu slovenskih čebelarjev zahvaljujemo za kakovostno posvetovanje in njihovo gostoljubnost.

UREDNIŠTVO

IZLET NA KONGRES APIMONDIE V VARŠAVO

Mercator Turist je pripravil program izleta na mednarodni čebelarski kongres Apimondie. Izlet bo trajal štiri dni, in sicer od 19. do 22. avgusta 1987. Cena izleta znaša **155.000 din** na osebo. V ceno pa je vključen tudi letalski prevoz, vse informacije daje Mercator Turist, Ljubljana, tel. (061) 317-285.

Golf Turist iz Ljubljane pa je pripravil petdnevni izlet v Varšavo z avtobusom, in to od 19. do 23. 8. 1987. Cena izleta je **101.000 din** na osebo. Izlet bo v dveh primerih organiziran le, če bo prijavljenih najmanj 45 udeležencev. Podrobne informacije dobite po telefonu (061) 314-544 – Manja Trobentar. Cene izleta se bodo v primeru sprememb deviznega tečaja povečale. Prijavite se čim prej, ker je število udeležencev omejeno. Ob prijavi plačate tudi kotizacijo.

UREDNIŠTVO

Za čebelarske kroške

V ŠOLSLEM LETU 1931/32 JE V LENDAVI VODIL SADJARSKO-ČEBELARSKI KROŽEK tov. SIMON GORIŠEK FRANC KOLENC

Čebelarji so tudi v stari Jugoslaviji poznali skrb za čebelarski naraščaj. Čebelarsko-sadjarški kroški na ljudskih šolah so delovali predvsem tam, kjer je bilo razvito kmetijstvo, sadjarstvo in vinogradništvo. V letih po 1. svetovni vojni je bila na novo ustanovljena kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev pretežno agrarna dežela, brez razvite industrije, pa so zato šolniki polagali veliko več skrbni kmetijstvu, sadjarstvu, vinogradništvu, čebelarstvu itd. Med take šole je spadala tudi Ljudska šola v Lendavi, v kateri je učil in jo vodil Simon GORIŠEK, sedaj upokojeni direktor Steklarske šole Rogaška Slatina. Sedaj živi v Celju in se rad spominja svojih učencev, ki jih je poučeval tudi v sadjarško-čebelarskem krošku. V vseh šolah, kjer je služboval (Skorno, Šmartno ob Paki, Braslovče, Loke, Vel. Poljane, Ribnica, Kočevje, Šentjur pri Celju, Lendava, Hotič, Dramlji, Kompole, Gotovlje, Pečna, Šmihel pri Novem mestu, Novo mesto in Rogaška Slatina), je čebelaril in imel drevesnico. Učenci so se naučili gojiti in cepiti sadno drevje in vinsko trto, tisti pa, ki so želeli čebelariti, pa so se naučili še čebelarstva.

V šolah so nekdaj bolj gojili pridobitne dejavnosti, manj pa športne, umetnostne

in druge nepridobitne dejavnosti sploh. Slika dobro prikazuje člane sadjarško-čebelarskega kroška Ljudske šole v Lendavi leta 1931 s šolskim čebelnjakom in vsem potrebnim orodjem. Takega čebelnjaka in orodja bi bila lahko vesela vsaka šola tudi danes. Tudi v današnjih težkih časih bi bilo morda dobro, da bi se mladina naučila kakšne pridobitne dejavnosti. Saj izrek »Kar se Janezek nauči, to Janez zna« še vlja.

Danes živi Simon Gorišek v domu upokojencev v Celju in rad se spominja šol, na katerih je učil, in nešteto svojih učencev, ki jih je naučil čebelariti. Sam je nazadnje imel na svojem vrtu v Celju majhen čebelnjak za tri AŽ panje, in ko je čebelarjenje povsem opustil, ga je leta 1986 skupaj s točilom, tremi praznimi AŽ panji, orodjem in čebelarskimi knjigami podaril čebelarskemu krošku osnovne šole FRANJA VRUNČA iz Celja. Ker je osnovna šola Franja Vrunča že imela svoj čebelnjak, je Goriškov čebelnjak sedaj obnovljen postavljen na vrtu celodnevne osnovne šole Franja Roša v Celju na Golovcu. Spomladi ga bodo naselili, uporabljali pa ga bodo člani šolskega kroška. S tem bodo izpolnili željo tov. Simona, da se ob njem še naprej

Kročkarji z mentorjem Simonom Goriškom ob čebelnjaku.

izobražujejo mladi čebelarji. Sedaj se tov. Simon kot upokojenec in častni član Zveze čebelarskih družin občine Celje rad spominja dobrih čebelarskih letin v stari Jugoslaviji, ko je čebelaril s 60 AŽ panji. Spomi-

nja se izrednega medenja ajde, ko jeseni ni bilo treba s sladkorjem krmiti čebel, spominja se, da ni bilo varooze, da je bilo malo noseme, redko kje pa so poznali hudo gnilobo čebelje zalege.

IZŠLA JE DRUGA, DOPOLNJENA IZDAJA KNJIŽICE »VAROOZA ČEBEL«

Knjižica, ki jo je napisal dr. Jože Rihar, je dopolnjena z novejšimi dognanji na področju biologije in zatiranja zajedavca *Varroa jacobsoni*. Pojasnjeno je, zakaj je v spomladanski razvojni dobi (april – junij) na čebelje družine ne učinkujejo kratkotrajna zdravljenja, zakaj je v panju potreben prostor (gradilnik), kamor se lahko umaknejo odvečne čebele, in zakaj narejenci z mladimi maticami takorekoč uidejo uničevalni sili zajedavcev.

Pri opisu uporabe kemijskih sredstev za zatiranje so izpuščena nekatera zdravila, ki jih ne uporabljajo več ali učinkujejo slabše, na novo pa so opisana nekatera, ki so bolj učinkovita. Precej novih podatkov je o uporabi mravljinčne kisline, s katero se v zadnjem času v svetu pa tudi pri nas vse več eksperimentira, uporaba pa se hitro širi.

Več pozornosti kot v prvi izdaji je posvečeno čebeljim škodljivcem, vplivu kemijskih sredstev, ki jih uporabljajo pri zatiranju varoe, in kakovosti čebeljih pridelkov. Publikacija je še en prispevek k uspešnemu zatiranju varoe.

mag. FRANC JAVORNIK

VABILO NA XXXVI. REDNO LETNO SKUPŠČINO – OBČNI ZBOR – ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Na podlagi 22. člena pravil ZČDS in sklepa IO ZČDS z dne 28. 2. 1987 sklicujem 36. redno letno skupščino Zveze čebelarских društev Slovenije, ki bo v soboto 18. aprila 1987 ob 10. uri v veliki dvorani DSS občinskih SIS zdravstvenega varstva v Ljubljani, Miklošičeva 24. Prosimo, da delegati v skladu s pravili ZČDS prinesejo s seboj poverilnice.

Delegati so prejeli na podlagi 23. člena pravil ZČDS vabilo z dnevnim redom in gradivom 30 dni pred sklicem skupščine. Dnevni red 36. redne letne skupščine ZČDS bo običajen.

Vabimo vse delegate, da se skupščine zanesljivo udeležijo.

ANDREJ PETELIN
Predsednik ZČDS

OBČNI ZBOR ČD VIDEM DOBREPOLJE ANDREJ DVORSAK

Čebelarско društvo Videm Dobropolje je v letu 1986 uspešno delovalo, so menili njegovi člani na letni skupščini, ki je bila zadnje nedeljo januarja v »čebelarški sobi«
gostilne Brdavs na Vidmu.

Čeprav se število članov ni povečalo, še vedno jih je 28, pa so precej povečalo število panjev, s katerimi gospodarijo, v zadnjem letu za kakšnih petdeset. Želja po povečevanju posameznih čebelarstev pa je

še naprej prisotna. Večinoma gre lansko povečanje na račun posameznikov, ki so si že ali pa si še nameravajo kupiti tovornjake in čebelariti na kolesih.

Druga značilnost je, da videmski čebelarji še kar uspešno kljubujejo varoozi in da je bilo zelo malo čebeljih družin, ki so propadle že pred zazimljenjem, a tudi izgube prejšnjo zimo niso bile velike. Med pomembnejšimi akcijami, ki jih je lani izpelja-

Ustanovni član Franc Novak in predsednik ČD Jože Miklič izročata Janezu Škantlju red Antona Janše III. stopnje.

Foto. A. D.

lo društvo, je bil dvakraten nakup sladkorja po ugodnih cenah. Preko društva so ga čebelarji kupili nekaj manj kot šest tisoč kilogramov.

Zaključen je bil tudi popis vseh čebeljakov na območju društva, ki ga je pripravil predsednik Jože Miklič. V popisu so zajeta čebelarstva vseh članov in tudi osem stojišč oziroma čebeljakov nečlanov.

Čeprav je bil sklep UO društva, da morata tajnik in predsednik obiskati vse nečlane in jih skušati prepričati, da se včlanijo v društvo, je ostalo pri starem. Delno zaradi prezaposlenosti obeh društvenih funkcionarjev, delno zaradi stališča nečlanov, da »je dobro tudi tako«. Povprečno

čebelarijo z dvema panjema. Toda povprečje je varljivo. Večina jih ima le po en panj, eden pa osem. In resnično je težko prepričati nekoga, ki ima čebele pri hiši le zaradi tradicije, da bo plačeval še članarino.

Ob 65-letnici organiziranega čebelarstva v dobrepoljski dolini je upravni odbor društva lani podelil nekaterim najbolj aktivnim članom odličje Antona Janše III. stopnje. Na slovesnosti ob zaključku skupščine so ga prejeli: Jože Miklič, Anton Fabjan, Jože Strnad s Ceste, Stane Godec, Andrej Dvoršak, Janez Škantelj in Jože Peček.

LETNI OBČNI ZBOR ČEBELARSKEGA DRUŠTVA KRANJ NALOGA – »PREPREČEVANJE KUŽNIH BOLEZNI ČEBEL« DRAGO PAPLER

Kranj, 8. februarja 1987 – Na letnem občnem zboru Čebelarskega društva Kranj, ki združuje devet čebelarskih družin iz Kranja, Nakla, Preddvora, Smednika, Predoselj, Besnice, Gorič, Cerklj in Voklega, so ugotovili, da se je število članov povečalo za štiri (1,86 odstotka), število panjev pa za 0,5 odstotka v primerjavi z letom prej. Tako ima kranjska družina sedaj 56 članov s 1047 panji, nakelska 34 članov s 533 panji, preddvorska 28 članov s 639 panji, smledniška 19 članov s 326 panji, predoseljska 25 članov s 441 panji, besniška 33 članov s 489 panji, goričanska 12 članov s 183 panji, cerkljanska 46 članov s 663 panji, vokelska družina pa 15 članov s 370 panji. Celotno društvo ima 268 članov s 4.736 panji.

Čebelarsko društvo Kranj je imelo v začetku preteklega leta velike finančne težave. Zaprošilo je za finančno pomoč kranjsko občino – sklad za pospeševanje kmetijstva in sklad za zatiranje kužnih bolezni. Sklad za pospeševanje kmetijstva je društvu namenil 650.000 din, drugi sklad pa se prošnji ni odzval, čeprav so cerkljanski čebelarji utrpeli zaradi pojavnosti hude gnilobe čebelje zalege veliko škodo. V zadnjem obdobju je zaščita pred kužnimi boleznimi čebel za čebelarje vedno težje breme, saj se bolezni pojavljajo v vedno večjem obsegu. Dobljena sredstva so delno porabili za propagandno gradivo – letak

»NE ŠKROPI V CVET«, ki ga je v nakladi 10.000 izvodov natisnila Delavska univerza Kranj, in je bil namenjen vsem škropilcem sadnega drevja z zaščitnimi sredstvi. Delno so sredstva porabili za tekoče operativne stroške in za izobraževanje čebelarjev (stroški za predavanja), kupili pa so tudi videokasete. Večji del sredstev pa so glede na število članov in glede na število panjev razdelili čebelarskim družinam, ki so ga porabile v skladu s potrebami. Čebelarska družina Kranj je največ sredstev vložila v izgradnjo in postavitve šolskega čebelnjaka pri osnovni šoli Stane Žagar na Planini, čebelarska družina Cerklje na Gorenjskem je vsa sredstva namenila za dezinfekcijo panjev po hudi gnilobi čebelje zalege. Na področju te družine se je namreč leta 1986 pojavila ameriška kuga čebelje zalege. Čebelarska družina Predoslje-Britof je porabila denar za regres za zdravlila, družine Voklo, Besnica, Preddvor in Naklo pa so del sredstev namenile za nakup zdravih in strokovne čebelarske literature. Društvo si prizadeva razvijati in širiti čebelarske krožke: za krožek na osnovni šoli Stane Žagar vzorno skrbi čebelarska družina Kranj. Čebelarski podmladek deluje tudi pri čebelarski družini Cerklje. Za potrebe izobraževanja čebelarjev so organizirali več predavanj: Čebelarjenje po Jugoslaviji (Edi Senagačnik), O čebeljih boleznih (Jože Rihar), Selekcija kranjske če-

bele in vzreja matic (Janez Poklukar). Razmere na področju kranjskega društva lani niso bile ugodne, še tisto, kar so čebele nabrale, se je hitro kristaliziralo. Nekoliko boljše bero so imeli čebelarji prevozniki. Ob tem so čebelarji opozorili, da postaja vedno večji problem strošek vzdrževanja čebel, saj rast cen čebeljih pridelkov precej zaostaja za rastjo stroškov. V razpravi so čebelarji spraševali, čemu v sedanjih razmerah še služi zdravniško spričevalo čebel, ki je obvezno pri prevozi. Dvomljivi so tudi laboratorijski pregledi čebel, ki ne pokažejo hude gnilobe čebelje zalege, pa še dragi so. Slovensko čebelarstvo v zadnjih letih ogroža uvažanje velikih količin manj kakovostnih vrst medu. Velike prednosti bi prineslo dogovarjanje čebelarjev glede medu, stroške pri nakupu sladkorja za

krmo čebel pa bi lahko zmanjšali, če bi bili oproščeni občinskega davka. Glavne naloge Čebelarskega društva Kranj v letu 1987 bodo: dodelava katastra stojišč, organizacija izobraževanja čebelarjev, zagotovitev stalnih prostorov za delo društva, zlasti za arhiv, dokup opreme za novi čebelnjak pri osnovni šoli Stane Žagar na Planini, preprečevanje kužnih bolezni čebel in pospeševanje razvoja čebelarstva ter povezovanje s kmetijskimi organizacijami. Kranjsko društvo bo še naprej z veliko vnemo vodil predsednik **Ivan Košnjek**. Na letnem zboru društva so bila podeljena tudi odličja Antona Janše II. stopnje, ki so jih prejeli člani: Kati Tomanič, Peter Bevk, Martin Jenko, Andrej Henčič, Valentin Grilc, Peter Piškur, Franc Mubi, Jože Dolinar pa je prejel društveno priznanje.

Jezirovni kotichek

POIMENOVANJE ČEBELE BI LAHKO BILA »IZJEMA« STANE MIHELIC

K vsemu, kar je napisala o rabi imena *A. mellifera* in *A. mellifica* dr. Halina Galuszka bi dodal le tole:

Kljub temu, da prioritetni zakon kakor tudi sklep XV. mednarodnega kongresa zoologov v Londonu (1961) zahtevata, da se uporablja za čebelo latinsko ime *A. mellifera*, kakor je to zapisano v 10. izdaji Linnejeve »Systema naturae« iz leta 1758, pa Galuszka sama ugotavlja, da je še danes »v vsej Evropi v splošni rabi« ime *A. mellifica*. To dokazuje, da se znanstveniki (razen Angležev, Rusov in Poljakov) nočejo podrediti niti odločbam prioritetnega zakona niti kodeksu XV. kongresa zoologov v Londonu. Zakaj? Na to vprašanje je že

odgovoril Buttell – Reepen (gl. 2. št. SČ 1987).

Prof. dr. B. Sket med drugim piše, da »kodeks pozna tudi izjemo«. Ali bi ne moglo biti prav ime čebele taka izjema, saj je bilo ime *A. mellifera* **pozabljeno** ne le 50, marveč skoraj **celih 150 let**, t.j. od l. 1761 do izida prioritetnega zakona. Pa tudi po njegovem izidu vse do danes prevladuje v literaturi ime *A. mellifica*, čeprav je mednarodni kongres zoologov v Londonu vnovič določil uporabo imena *A. mellifera*. Morda bo pa le kdo na enem izmed prihodnjih kongresov predlagal, da se odpravi ta anomalija, da ne bodo njihove odločitve, kakor piše Buttell – Reepen za prioritetni zakon, »v nekaterih primerih nemočne« in neupoštevane.

Kmetijske organizacije, ki imajo v Sloveniji zasejane z oljno repico večje površine, so naslednje:

Agroemona Domžale 123 ha, Kamnik 91 ha, KG Rakičan Lendava 146 ha, KZ Krka – TOZD Brazda, Novo mesto 115 ha, Emona KK Ptuj, TOZD Dravsko polje Kidričevo (v občini Ptuj) 210 ha, KK Slovenska Bistrica 120 ha, KK Ptuj, TOZD Ptujsko polje Dornava (v občini Ptuj) 187 ha, KŽK TOZD Kmetijstvo Kranj 111 ha, Agrokombinat Maribor, TOZD Poljedelstvo (v občini Maribor Pesnica) 105 ha.

Podatke smo dobili na Zavodu SRS za statistiko v Ljubljani. Čebelarji, ki želite peljati čebele na oljno repico, pokličite navedene delovne organizacije in se dogovorite za stojišča.

STROKOVNA SLUŽBA ZČDS

Osmrtnice

JOŽE ROBNIK

Takoj po novem letu smo izgubili člana naše družine Jožeta Robnika. Med NOV je kot aktivist tesno sodeloval s partizani. Čebelariti je začel že v otroških letih. Čebe-

laril je s 15–20 panji.

Član čebelarke družine je bil od leta 1964. Za delo pri razvoju čebelarstva je bil odlikovan z odličjem Antona Janše III. stopnje.

Za njegove čebele bodo poskrbeli domači, ki so mu že doslej ves čas pomagali.

Čebelariska družina
Solčava

IVAN HARL

V 78. letu starosti je lani umrl naš član IVAN HARL, ki je bil leta 1957 soustanovitelj ČD Malečnik.

S šestimi AŽ panji pa je čebelaril že prej, vzdrževal pa jih je do svoje smrti. Bil je ljubitelj čebel in dober član naše čebelarke družine. Ob 25-letnici njenega obstoja je prejel priznanje za dolgoletno sodelovanje.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Čebelariska družina
Malečnik

ANTON NADELSBERGER

Člani ČD Turnišče smo bili pretreseni ob žalostni novici, da je umrl priljubljeni član našega društva Anton Nadelsberger iz Lancove vasi. Rodil se je leta

1920. Daleč naokrog ni bilo tako vnetega čebelarja, ki bi toliko časa posvetil svojim ljubljenskam. Med organizirane čebelarje je

stopil že leta 1950. Ko je bilo pred 20 leti ustanovljeno ČD Turnišče, je bil med prvimi člani. Leta 1979 ga je ČD Turnišče odlikovalo z odličjem Antona Janše III. stopnje, leta 1984 pa ga je ZČD Ptuj odlikovalo z odličjem Antona Janše II. stopnje. Vrsto let je sodeloval tudi z Medexom in tudi tu prejemal priznanja.

Čebelarisko društvo
Turnišče pri Ptuj

IVAN SELAN

Konec preteklega leta je klonil tudi Ivan Selan. Bil je eden od ustanovnih članov čebelarke družine Notranje Gorice-Plešivica, z njegovo smrtjo pa se je tako maloštevilno članstvo še razredčilo. Tudi njemu vojna leta niso prizanesla, saj se je moral ločiti od družine in prestati vojno viro v internaciji. Ob skrbi za skromni dom in svojo družino se je ves predal čebelarstvu. Čebele so ga spremljale do njegove smrti. Zgubili smo dobrega organizatorja in nesebičnega tovariša.

Čebelariska družina
Notranje Gorice

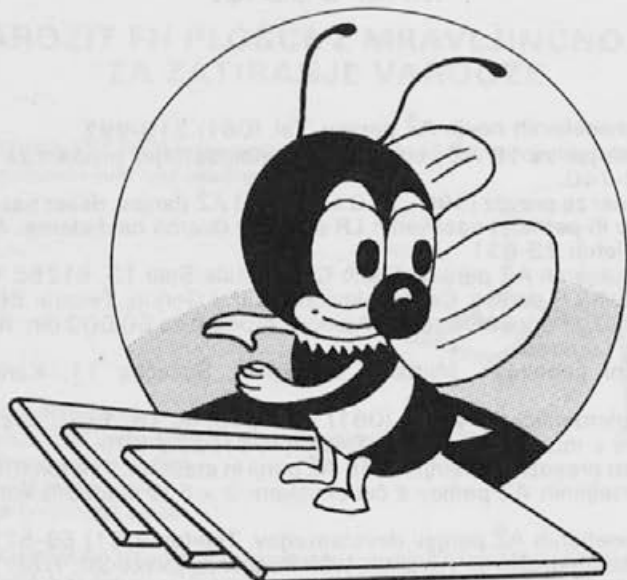
ANTON GUZEJ

Julija 1986, ko so bile čebele na višku svoje moči, je v 63. letu starosti umrl dolgoletni član Čebelarke družine Vojnik Anton Guzej.

Čebelariti je začel leta 1939, ko je bil star 15 let. Prvo znanje o čebelah je dobil v tedanji ljudski šoli. Bil je dolgoletni član naše čebelarke družine. Vseskozi je stremel po znanju, zato se je rad udeleževal predavanj in drugih sestankov čebelarjev. Svoje znanje je rad prenašal na mlade. Prizadevno je sodeloval tudi v čebelarskih razpravah.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Čebelariska družina
Vojnik

Moramo dati, da bomo dobili! Nov izdelek za prehrano čebel

MEDINA STANDARD – MEDINA STIMULAR – MEDINA F

ČEBELARJI

vedo, da si modernega čebelarjenja ne morejo več zamisliti brez uporabe čebeljih pogač za prehrano čebel. Uporaba teh pogač nam zagotavlja močne in zdrave čebelje družine ter bogat pridelek kvalitetnega medu!

ČEBELARJI

uporabljajo te izdelke, ker iz izkušenj vedo, da so sestavine teh pogač, kot so saharoza v prahu, umetni med, vitamini, beljakovine in zdravila proti noseči, nujni sestavni deli zdrave prehrane čebel.

MEDINA

sladkorne pogače pakiramo v plastične vrečke velikosti 260 x 280 mm. Ta velikost je najprimernejša za vse vrste panjev pri nas. Neto teža ene pogače je 1 kg. Pogače so pakirane v kartonske škatle po 20 kg.

TRGOVCI

bodo imeli dovolj velike zaloge teh izdelkov v svojih trgovinah, še posebno tam, kjer je čebelarstvo dobro razvito. Poklicnih čebelarjev in ljubiteljev pa je dovolj v vsakem kraju naše domovine, njihovo število se povečuje iz dneva v dan.

ČEBELARJEM veliko zadovoljstva, TRGOVCEM pa uspešne poslovne rezultate s temi izdelki želi

IPK RO TVORNICA ŠEČERA I KANDITA OSIJEK

OOOR TVORNICA ŠEČERA – 54000 OSIJEK, Frankopanska 99

Telefon: (054) 51-333, 55-330 – telex: 28036

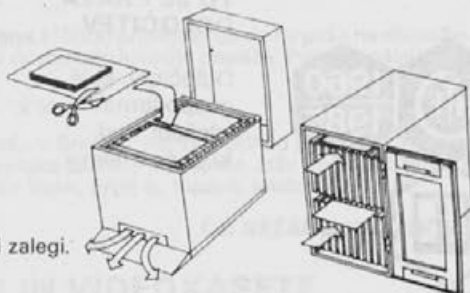
V primeru, da MEDINE ne morete kupiti v čebelarskih trgovinah, vas prosimo, da nas o tem obvestite.

MALI OGLASI

- Prodam** 25 nenaseljenih novih AŽ panjev. Tel. (061) 210-992.
- Montažni čebelnjak** za 16 AŽ panjev in 11 sedemsatarjev prodam za 280.000 din. Telefon (067) 72-740.
- Prodam** kontejner za prevoz (390 × 210 × 200) 48 AŽ panjev, deset naseljenih AŽ panjev desetsatarjev in petnajst naseljenih LR panjev z dvema nakladama. Alojz Luin, Vegova 6, Koper, telefon 23-631.
- Prodam** 10 naseljenih AŽ panjev. Franc Cerar, Mala Sela 13, 61252 Vače pri Litiji.
- Prodam** 10 novih LR panjev. Cena polovična. Karel Gorjup, Teharje 66, Teharje
- Nov električni nož** za odpiranje satja »Apinox« prodam za 50.000 din. Roman Osterc, Tovarniška 12/g, Logatec.
- Kupim** prevozni čebelnjak. Miroslav Draškovič, Sošačka 11, Karlovac, telefon (047) 29-737.
- Prodam** nove plemenilčke. Telefon (061) 261-040, od 18. do 20. ure.
- Kupim** 10 rojev z mladimi maticami. Telefon (061) 225-939.
- Ugodno prodam** prevozni čebelnjak s 36 AŽ panji in atestom. Telefon (061) 771-418.
- Prodam** 20 naseljenih AŽ panjev s čebelnjakom 3 × 5 (dve ležišči, kuhinja). Telefon (063) 855-701.
- Prodam** več naseljenih AŽ panjev devetsatarjev. Telefon (061) 59-528 po 15. uri.
- Prodam** 15 čebeljih družin na AŽ satju. Ivan Pogačnik, Zvirče 30, Tržič. Telefon (064) 57-163 (zvečer).
- Prodam** čebelje družine v AŽ in LR panjih. V mesecu maju prodam roje in družine na satju, nujno prednaročilo. Drago Korbar, Kočna 16, 64273 Blejska Dobrava.
- Prodam** nove prašilčke AŽ na 5, 6 in 7 satov. Tone Miklič, Brest 65, Ig, telefon (061) 662-355.
- Lipove satnike** AŽ prodam. Telefon (061) 559-594. Orel Česnikova 14, Ljubljana.
- Prodam** 30 novih AŽ panjev desetsatarjev in 15 sedemsatarjev. Telefon (068) 84-938.
- Prodam** novo prešo za satnice (34 × 20 cm). Alojz Biščak, Suhadole 32, Komenda.
- Prodam** 30 naseljenih AŽ panjev devetsatarjev, čebelnjak in parcelo na Dolskem pri Ljubljani za 3.000.000 din. Tone Plahutnik, Zduša 3, Kamnik.
- Prodam** 10 novih zaklad za AŽ desetsatarje. Štefan Vukovič, Pretnarjeva 7, Vižmarje.
- Prodam** 12 naseljenih LR panjev z vso opremo. Martin Lorger, Prekorje 28, Škofja vas.
- Prodam** 35 vakuumskih pitalnikov za AŽ 3 I. Ladislav Šorli, Pivkova 1, Ptuj. Telefon (062) 774-907.
- Prodam** prevozni čebelnjak – prikolico z delovnim prostorom in 20 AŽ panji. Telefon (062) 842-323.
- Prodam** 15 naseljenih AŽ panjev. Panji so skoraj novi. Alojz Kubelj, Bukovica 54, Vo-dice. Telefon (061) 843-168.
- Kupim** 10 čebeljih družin na AŽ satju. Ivan Pihlar, Spodnji Jakobski dol 6, Jakobski dol.
- Prodam** točilo AŽ – LR na 4 sate in stiskalnico za satnice 40 × 25 cm. Adolf Purg, Koritno 23 a, Majšperk.
- Kupim** knjige »Sodobno čebelarstvo« I in II, Čebelarjevo leto, Praktično čebelarjenje, Vzrejajmo boljše čebele. Zoran Zagorc, Podgrčna 36, Nova Gorica, telefon (065) 22-373.
- Kupim** 15 čebeljih družin. Telefon (061) 315-888 int. 19.
- Prodam** tehtnico za v panj in prešo za satnice. Rajko Žitnik, Celovška 138, Ljubljana. Telefon (061) 552-903.
- Prodam** regalni čebelnjak na enoosni prikolici z 10 AŽ panji desetsatarji in 5 polovičarji. Telefon (061) 212-186.
- Prodam** narejence na LR satih. Čebele so zdrave, matice lanske in selekcionirane. Telefon (041) 225-514.
- Prodam** štiri petsatne AŽ prašilčke, naseljene AŽ in LR ter niskonakladne panje. Uroš inž. Vidmar, Bohinjska Bistrica, Zoizova 22.
- Prodam** prikolico za vlačilec (8 m) in 20 kasetnih listovnih panjev. Telefon (061) 850-205.

ANTIVAROZIT FH PLOŠČE Z MRAVLJINČNO KISLINO ZA ZATIRANJE VAROOZE

Plošča ANTIVAROZIT FH je prepojena z optimalno količino mravljinčne kisline. Pri njeni izdelavi smo upoštevali tudi tuje izkušnje.

UČINKI:

1. Od 82–90-odstotno ubija varoo.
2. Edino sredstvo, ki uničuje varoo v pokriti zalegi.
3. Uničuje čebelje uši in pršico.
4. Uničuje voščenega molja.
5. Razkužuje notranjost panja.

Uporaba ANTIVAROZIT plošče ne povzroča ropanja ali izgube matic. Ob pravilni uporabi plošča ni škodljiva za čebele ali čebelarje in ne vpliva na kakovost čebeljih proizvodov. Ploščo preizkušamo in uspešno uporabljamo že dve leti in zaleganje je odlično.

Preparat je že registriran v Zahodni Nemčiji, uporabljajo pa ga tudi v Švici in Sovjetski zvezi.

NAVODILO ZA UPORABO PLOŠČE ANTIVAROZIT FH

1. Ploščo vedno prijemamo z rokavico ali polivinilasto vrečko.
2. Če se s kožo dotaknemo ploščice, se moramo umiti z vodo.
3. Ko vlagamo ploščice v panj, morajo žrela ostati odprta.
4. Ker sredstvo na zraku hitro hlapi, je potrebno ploščico čimprej položiti v panj.
5. Če je v panju več kot 22 zasedenih satnikov, uporabimo dve ploščici.
6. Hlapi, ki uničujejo zajedavce, so težji od zraka, zato polagamo ploščice na zgornji del satnikov.
7. Zato da bi natančno spremljali odmiranje varoe s pomočjo testnega papirja, namestimo na dnu panja zaščitno mrežo. V nasprotnem primeru čebele odnesejo iz panja del odpadle varoe. Učinek zdravljenja je tako močan, da že pri enkratni vstavitvi ploščice odmrle varoe odpadajo tudi do 14 dni.
8. Novo ploščico vstavimo po sedmih do osmih dneh, če na testnem panju ponovno najdemo večje število zajedavcev.
9. Postopek brez škode ponovimo tri do štirikrat, odvisno od napadenosti.
10. Najprimernejši čas za vlaganje plošč je brezpašno obdobje, in to zvečer po končanem letu čebel. Primeren čas za zdravljenje je mesec april, maj in avgust ter po točenju medu.
11. Z zdravljenjem je treba prekiniti 14 dni pred pašo.
12. Uporaba plošč je dovoljena pri temperaturah od 15 do 25° C. Pri zdravljenju v izredno hladnih dnevih spomladi, jeseni in prehodu hladne fronte je potrebno zagotoviti minimalno zunanjo temperaturo + 15° C. Ista zunanja temperatura mora biti še tri ure po vstavitvi ploščice. Če so jutranje ali večerne temperature prenizke, vstavljamo ploščico preko dneva.
13. Družini, ki je že v zimski gruči, ploščice ne smemo več vstavljati. Pri vstavitvi ploščice so čebele naslednji dan ali dva razdražljive, zato v tem času pregledovanje ni priporočljivo.

OPOZORILO: Če ne uporabimo cele vrečke plošč ANTIVAROZIT FH, moramo preostale ploščice neprodušno zapreti.

Najnovejše sredstvo proti varoozi pri nas – ANTIVAROZIT FH, lahko naročite pisno ali po telefonu:

FERDO HERLEC, 64000 Kranj, C. Talcev 17 b – tel.: (064) 22-672, 21-960, 27-338

Prvo domače zdravilo
proti varoozi, s katerim
škrpimo čebele

TO JE PRAVA ODLOČITEV

Odločitev, ki je
gospodarna.
Vloženi trud,
ki je povrnjen.

KAJ JE HEMOVAR?

S hemovarom lahko zdravimo varoozo celo čebelarstvo sezono. Zdravljenje prekinemo 15 dni pred točenjem. Hemovar uničuje varoo 95-odstotno.

Hemovar ima podaljšano delovanje še tri dni po zadnjem škropljenju.

PREDNOSTI HEMOVARA:

Klinične raziskave so pokazale, da hemovar učinkuje bolje kakor preparati, ki imajo aktivno substanco, uporabljajo pa se v obliki dima.

Prednosti sta predvsem:

- točno doziranje aktivne substance in emulzije v panju,
- podaljšan zdravilni učinek (dimljenje nima te prednosti).

KAKO ZDRAVIMO S HEMOVAROM?

V liter vode damo 15 kapljic hemovara - tako dobimo delovno emulzijo, ki jo prelijemo v manjšo škropilnico. Nato vse sate s čebeljo zalego in matico poškrpimo z obeh strani. Sate moramo izvleči iz panja.

Emulzijo moramo uporabiti v šestih urah.

KDAJ ZDRAVIMO S HEMOVAROM?

Škrpimo zjutraj ali zvečer, ko je v panju največ čebel, in je zunanja temperatura nad 10° C.

KJE LAHKO NAROČIMO HEMOVAR?

Pri čebelarstvih organizacijah, delovnih organizacijah, čebelarskih združenjih in pri proizvajalcu.

Zdravimo dvakrat spomladi in dvakrat jeseni. Drugo škropljenje ponovimo po petih do sedmih dnevih.

ad. us. vet.

ROINEX Hemofarm Vršac

FARMACEUTSKO HEMIJSKA INDUSTRIJA: RO-INEX HEMOFARM.

26300 V. R. Š. A. C. Beogradski put b.b. tel. 013/812-343

OBVESTILA PREVOZNIKOM

Vsi čebelarji, ki bodo pripeljali čebele na pašo v Rožno dolino pri Novi Gorici, se naj zaradi razporeditve pravočasno javijo na naslov: Karlo Rodman, Vipavska cesta 90, 65000 Nova Gorica. ČD Nova Gorica.

X X X

Čebelarstvo Kanal-Brda prosi čebelarje, ki bodo pripeljali čebele na pašo na območje društva, da se prijavijo do 30. 4. 1987 in navedejo dosedanjo lokacijo pasišča. Prijave pošljite na naslov: Marjan Jug, Ložice 1 D, Anhovo.

X X X

Vsi čebelarji, ki bodo pripeljali čebele na pašo v Branico, naj svoj prihod javijo najkasneje 10 dni pred prevozom preglednikoma. Za levi breg potoka Branice na naslov: Jože Snagelj, Štanjel 6 a, telefon (067) 79-112, za desni breg pa: Branko Vovk, Erzej 6, Vipava, telefon 65-786.

ČD SEŽANA IN AJDOVŠČINA

VPRAŠALNIK IN VIDEOKASETE

1. Vse čebelarke organizacije, ki nam še niso poslale izpolnjenih vprašalnikov, ki smo jih poslali skupaj z obrazci za sezname članstva, pozivamo, da to storijo v najkrajšem času. Tudi popis čebeljih stojišč poteka zelo počasi, zato prosimo čebelarke organizacije, da popis končajo čim prej in nam pošljejo popisnice z zemljevidi v nadaljnjo obdelavo. Brez teh podatkov ne moremo nadaljevati del za izdelavo pašnega katastra, ki je osnova za izdelavo pašnih redov v vsaki čebelarke organizaciji in na vseh območjih.

2. Čebelarke organizacije obveščamo, da imamo na zalogi manjše število videokaset za izobraževanje, in sicer:

- Življenje, razvoj in zatiranje varoe in
- Vzreja matic.

Cena posamezne kasete je 35.000 din, izposojevalnina pa 1.500 din. Kaseto lahko kupite ali si jo izposodite na sedežu Zveze čebelarke društev Slovenije, Cankarjeva 3, Ljubljana, ali pa vam jo pošljemo po pošti in vračunamo poštnino.

Časopis izhaja vsakega 1. v mesecu.

Izdaja ga Zveza čebelarke društev Slovenije, Cankarjeva c. 3, 61000 Ljubljana.
Telefon: 210-992.

Izdajateljski svet: Andrej Petelin, predsednik; člani: inž. Alojz Podjavoršek, Janez prof. Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Boris Slavec, Marjana Hönigsfeld, dr. Jože Korošec
Uredniški odbor: prof. Janez Mihelič, Jože Babnik, Lojze Kastelic, Martin Mencej, Franc Javornik, Franček Šivic, Boris Slavec, Jože Bregar

Odgovorni urednik: inž. Jože Babnik

Glavni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: prof. Nuša Radinja

Glavni in odgovorni urednik Biltena Hp Medex – Boris Slavec

Letna naročnina za nečlane 6.000 din, za tujino 13 USA dolarjev.

Cena za posamezno številko je 600 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo.

Reklamni oglasi: cela stran – 79.000 din, pol strani 42.000 din, četrt strani 22.000 din. Popusti za 3- do 5-kratno objavo 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno objavo 30 odstotkov. Splošni oglasi: beseda 140 din. Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu. Za vsako naslednjo besedo plačajo po veljavnem ceniku 140 din. Članarina znaša 3.900 din in 10 din od panja, s članarino je plačan tudi Slovenski čebelar.

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636

Devizni račun št.: 50100-620-107-010-30960-943

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je časopis oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tisk: Tiskarna KURIR, Ljubljana

Rokopisov ne vračamo.

hp**medex
Ljubljana**

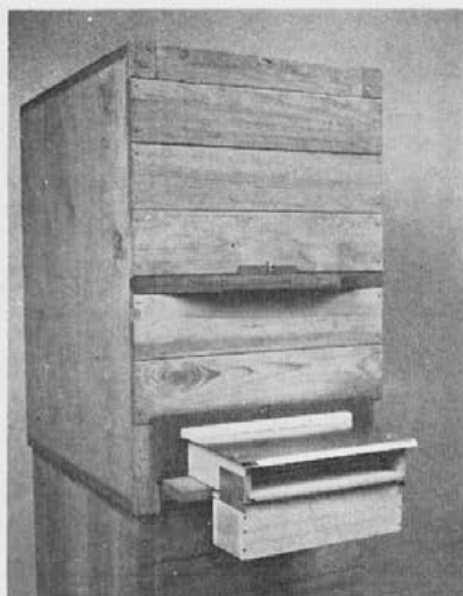
Miklošičeva 30

telefon: 316 455
321 664

telex: 31529 yu Medex

tekoči račun: SDK
Ljubljana
50100-601-10404

SMUKALNIK CVETNEGA PRAHU ZA AŽ IN LR PANJE (art. 110)

Smukalnik je grajen tako, da ga lahko preprosto pritrdimo na brado panja.

Sestavljen je iz lahkega lesenega ohišja, predalčka za cvetni prah s prezračevalno mrežico čez vse dno in dveh plastičnih smukalnih mrežic (vodoravne in navpične). Tehnični podatki smukalnika:

- prepustnost: 2 smukalni mrežici M 38/78 = 380 prehodov,
 - oblika prehodov: šesterokotnik, $d_{sr} = 4,8$ mm,
 - prostornina predalčka: 1,38 litra,
 - izletišče za čebele: skozi tunelski prehod,
 - izklopitev smukanja: z odstranitvijo smukalne mrežice.
- Smukalnike cvetnega prahu lahko kupite v naših poslovalnicah ali pa naročite v naši DE Kooperacija.